

Európska únia
Európsky sociálny fond

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ

Alena Korol'ová

Učebnica ruštiny. Čo s ňou?

2014

Publikácia bola vydaná a financovaná z prostriedkov ESF
v rámci národného projektu Profesijný a kariérový rast
pedagogických zamestnancov.
ITMS kód projektu 26120130002
ITMS kód projektu 26140230002

METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

Učebnica ruštiny. Čo s ňou?

Alena KOROĽOVÁ

Bratislava 2014

OBSAH

Úvod	4
1 AKTUÁLNE POŽIADAVKY NA VYUČOVANIE RUSKÉHO JAZYKA	6
1.1 Prehľad kompetencií a funkcií komunikácie stanovených pre úrovne A1 až B2 podľa SERR pre jazyky	7
1.2 Základné konverzačné témy, ktoré sa špirálovite vyučujú na hodinách ruského jazyka od počiatočnej úrovne A1 po úroveň B1	10
1.3 Exkurz do vývoja písma a špecifiká nácviku písania cyriliky (azbuky)	15
2 UČEBNICOVÝ FOND PRE RUSKÝ JAZYK	19
2.1 Učebnica ruského jazyka pre 1. stupeň základnej školy	19
2.2 Ponuka učebníc pre 2. stupeň základných škôl	27
2.3 Ponuka učebníc pre stredné školy	41
2.4 Ponuka učebníc pre jazykové školy a pre samoukov	50
3 VYUČOVANIE RUSKÉHO JAZYKA S AKCENTOM NA ROZVOJ JAZYKOVEJ A KULTUROLOGICKEJ KOMPETENCIE UČITEĽA RUSKÉHO JAZYKA V ZŠ A SŠ	52
ZÁVER	57
Zoznam bibliografických odkazov	58
PRÍLOHY	62

**«Нет развитой культуры без языка,
как и развитого языка без культуры»**

*Дэниэл Эверетт
(профессор – лингвист)*

ÚVOD

Vyučovanie cudzích jazykov je jednou z prioritných požiadaviek na vzdelávanie v európskom priestore. Rok 2001 bol vyhlásený za Európsky rok jazykov a odvtedy sa cudzím jazykom venuje viac pozornosti, a to nielen zo strany učiteľov, žiakov, ale aj zo strany vládnej politiky. Postupne si začíname uvedomovať dôležitosť európskej viacjazyčnosti pre fungovanie európskej demokracie.

Učebný zdroj *Učebnica ruštiny. Čo s ňou?* je určený učiteľom ruského jazyka, ktorí vyučujú tento jazyk v rámci školského vzdelávacieho programu v základnej, strednej a v jazykovej škole.

Pri vyučovaní jazyka je učebnica kľúčovou pomôckou pre učiteľa i pre žiaka. V súčasnosti je na trhu k dispozícii množstvo učebníc určených na vyučovanie ruského jazyka pre rôzny stupeň jeho ovládania. Väčšina učebníc má odporúčaciu doložku Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR, a tak si učiteľ môže vybrať, z ktorej učebnice bude vyučovať. Ruský jazyk sa učí vo všetkých druhoch škôl ako 1. alebo 2. cudzí jazyk. A vtedy môže nastať problém. Ktorá učebnica bude vyhovovať učiteľovi aj žiakom?

Tento učebný zdroj vychádza z potreby úspešne riadiť procesy výchovy a vzdelávania v cudzojazyčnej edukácii v rámci vyučovania ruského jazyka. V súčasnosti sa na trhu objavujú nové jazykové učebnice, ktoré nie sú vždy národného charakteru a ku ktorým nie sú vypracované metodické príručky – k niektorým chýbajú aj multimediálne nahrávky.

Učiteľ, ktorý neučil jazyk niekoľko rokov (alebo začínajúci učiteľ) sa len ťažko orientuje v ponuke učebných zdrojov. Staršie učebnice nezodpovedajú moderným trendom vyučovania ruského jazyka v našich školách na všetkých stupňoch vzdelávania. Tento učebný zdroj si kladie za cieľ pomôcť rusistickej verejnosti orientovať sa na trhu cudzojazyčnej literatúry zameranej na ruský jazyk a na základe analýzy učebného materiálu vypracovať metodické postupy, ako s takýmito učebnicami možno pracovať na vyučovacích hodinách ruského jazyka.

Cieľmi učebného zdroja *Učebnica ruštiny. Čo s ňou?* sú:

- aktualizovať a prehĺbiť profesijné kompetencie potrebné na výkon činností učiteľa s aprobáciou na ruský jazyk (ako 1. a 2. cudzí jazyk);

- orientovať sa na trhu cudzojazyčnej jazykovej literatúry zameranej na ruský jazyk;
- aktualizovať prácu s učebnicovým fondom pre ruský jazyk na kulturologickom podklade;
- osvojiť si metodické postupy, ako pracovať s rôznymi učebnicami ruského jazyka na vyučovacích hodinách;
- využívať nové didaktické formy pri vyučovaní ruského jazyka v základnej, strednej škole, resp. v jazykovej škole;
- využívať vo vyučovacom procese zaujímavé, primerane náročné a efektívne aktivity na rozvoj komunikačnej jazykovej kompetencie podľa zásady „jazyk cez kultúru, kultúra cez jazyk“;
- vytvoriť banku textov a úloh na kulturologickom základe ako podklad pre tvorbu nových učebných textov;
- vybrať a adaptovať texty určené na výučbu ruského jazyka na báze spoznávania a porovnávaní kultúry slovenského národa a národov, ktoré žijú v Rusku.

1 AKTUÁLNE POŽIADAVKY NA VYUČOVANIE RUSKÉHO JAZYKA

V dokumentoch Štátneho pedagogického ústavu sa venuje dostatočná pozornosť cudzím jazykom. Okrem iného sa v Štátnom vzdelávacom programe pre základné a stredné školy uvádza, že cudzie jazyky poskytujú živý jazykový základ a predpoklady pre komunikáciu v rámci Európskej únie. Cudzie jazyky umožňujú poznávať odlišnosti v spôsobe života ľudí iných krajín a ich odlišné kultúrne tradície. Poskytujú prehĺbenie vedomostí a vzájomného medzinárodného porozumenia a tolerance, vytvárajú podmienky pre spoluprácu škôl na medzinárodných projektoch.

Obsah vzdelávacej oblasti *Jazyk a komunikácia* sa realizuje vo vzdelávacích predmetoch slovenský jazyk a literatúra, vo vyučovacích jazykoch a nasledovných cudzích jazykoch (1. a/alebo 2. cudzí jazyk) – anglický jazyk, nemecký jazyk, ruský jazyk, francúzsky jazyk, španielsky jazyk, taliansky jazyk.

Kľúčové jazykové kompetencie, ktoré sa pri vyučovaní rozvíjajú, sú:

- počúvanie s porozumením,
- komunikácia (hovorenie) s porozumením,
- čítanie s porozumením,
- písanie s porozumením.

Vzdelávanie v danej vzdelávacej oblasti smeruje k utváraniu a rozvíjaniu kľúčových kompetencií tým, že vedie k:

- podpore sebadôvery každého žiaka;
- k osvojeniu si vedomostí a nadobudnutých kompetencií, ktoré mu umožnia vzdelávať sa počas celého života a zaujať aktívne miesto v socio-kultúrnom prostredí;
- príprave všetkých žiakov tak, aby sa stali zodpovednými občanmi schopnými podieľať sa na rozvoji demokratickej spoločnosti, pluralizmu a kultúrnej otvorenosti;
- zaručeniu rovnakých šancí sociálnej emancipácie pre všetkých žiakov;
- pochopeniu vzdelávania v príslušnom jazyku, v ktorom sa odráža historický a kultúrny vývoj národa a zároveň ako významný zjednocujúci činiteľ národného spoločenstva a ako dôležitý prostriedok celoživotného vzdelávania;
- vnímaniu a postupnému osvojovaniu si jazyka ako bohatého mnohotvárneho prostriedku k získavaniu a odovzdávaniu informácií, k vyjadrovaniu vlastných postojov a názorov;

- zvládnutiu základných pravidiel medziľudskej komunikácie daného kultúrneho prostredia a nadobudnutiu pozitívneho vzťahu k jazyku v rámci interkultúrnej komunikácie;
- nadobudnutiu vzťahov k slovesným umeleckým dielam, k vlastným čitateľským zážitkom, k rozvíjaniu svojho pozitívneho vzťahu k literatúre a k ďalším druhom umenia vychádzajúcich z umeleckých textov;
- rozvíjaniu svojich emocionálnych a estetických cítení a vnímaní;
- pestovaniu vedomia jazykovej príslušnosti k istému etniku, pocitu jazykovej príbuznosti a spolupatričnosti s inými etnikami prostredníctvom ovládania normy spisovného jazyka;
- vedeniu žiakov k zvyšovaniu jazykovej kultúry, ich verbálnych ústnych i písomných jazykových prejavov.

1.1 Prehľad kompetencií a funkcií komunikácie stanovených pre úrovne A1 až B2 podľa SERR pre jazyky

Kompetencie	Funkcie
1. Nadviazať kontakt v súlade s komunikačnou situáciou	Upútať pozornosť Pozdraviť Odpovedať na pozdrav Poďakovať sa a vyjadriť uznanie Rozlúčiť sa
2. Vypočuť si a podať informácie	Informovať sa Potvrdiť a trvať na niečom Začleniť informáciu Odpovedať na požiadavky
3. Vybrať si z ponúkaných možností	Identifikovať Opísať Potvrdiť/Odmietnuť Opraviť
4. Vyjadriť názor	Vyjadriť názor Vyjadriť súhlas Vyjadriť nesúhlas Vyjadriť presvedčenie Vyjadriť vzdor Protestovať Vyjadriť stupne istoty
5. Vyjadriť vôľu	Vyjadriť želania Vyjadriť plány
6. Vyjadriť schopnosť	Vyjadriť vedomosti Vyjadriť neznalosť Vyjadriť schopnosť vykonať nejakú činnosť
7. Vyjadriť pocity	Vyjadriť radosť, šťastie, uspokojenie Vyjadriť smútok, sklúčenosť Vyjadriť súcit

	Vyjadriť fyzickú bolesť Utešiť, podporiť, dodať odvalu
8. Vyjadriť očakávania a reagovať na ne	Vyjadriť nádej Vyjadriť sklamanie Vyjadriť strach, znepokojenie, úzkosť Ubezpečiť Vyjadriť úľavu Vyjadriť spokojnosť Vyjadriť nespokojnosť, post'ažovať sa Zistiť spokojnosť/nespokojnosť
9. Predstaviť záľuby a vkus	Vyjadriť, čo mám rád, čo sa mi páči, čo uznávam Vyjadriť, že niekoho/niečo nemám rád Vyjadriť, čo uprednostňujem
10. Reagovať vo vyhrotenej situácii	Vyjadriť hnev, zlú náladu Reagovať na hnev, zlú náladu niekoho iného
11. Stanoviť, oznámiť a zaujať postoj k pravidlám alebo povinnostiam	Vyjadriť príkaz/zákaz Vyjadriť morálnu alebo sociálnu normu Žiadať o povolenie a súhlas Dať súhlas Odmietnuť Zakázať Reagovať na zákaz Vyhrážať sa Sľúbiť
12. Reagovať na nesplnenie pravidiel alebo povinností	Obviniť, obvinieť sa, priznať sa Ospravedlniť sa Odmietnuť obvinenie Vyčítať
13. Reagovať na príbeh alebo udalosť	Vyjadriť záujem Vyjadriť prekvapenie Vyjadriť nezáujem
14. Dať ponuku a reagovať na ňu	Žiadať od niekoho niečo Odpovedať na žiadosť Navrhnuť niekomu, aby niečo urobil Navrhnuť niekomu, aby sme spoločne niečo urobili Ponúknuť pomoc Navrhnuť, že niečo požičiam/darujem Odpovedať na návrh
15. Reagovať na niečo, čo sa má udiť v budúcnosti	Varovať pred niekým/niečím Poradiť Povzbudiť Vyjadriť želanie
16. Reagovať na niečo, čo sa udialo v minulosti	Spomenúť si na niečo/niekoho Vyjadriť, že som na niečo/niekoho zabudol Pripomenúť niekomu niečo Kondolovať Blahoželať

17. Reagovať pri 1. stretnutí	Predstaviť niekoho Predstaviť sa Reagovať na predstavenie niekoho Privítať Predniesť prípitok
18. Korešpondovať	Zčať písať list Rozvinúť obsah listu Ukončiť písanie listu
19. Telefonovať	Zčať rozhovor Udržiavať rozhovor Ukončiť rozhovor
20. Komunikovať	Zčať rozhovor Ujať sa slova v rozhovore Vypýtať si slovo Vrátiť sa k nedopovedanému, keď ma prerušili Zabrániť niekomu v rozhovore
21. Vypracovať štruktúrovanú prezentáciu	Uviesť tému, hlavnú myšlienku Oboznámiť s obsahom a osnovou Rozviesť tému a hlavnú myšlienku Prejsť z jedného bodu na iný Ukončiť výklad
22. Doplniť štruktúrovanú prezentáciu	Zdôrazniť, dať do pozornosti Odbočiť od témy Vrátiť sa k pôvodnej téme Uviesť príklad Citovať Parafrázovať
23. Zúčastniť sa diskusie / Argumentovať	Navrhnuť novú tému/bod diskusie Odmietnuť diskutovať na ponúkanú tému/bod diskusie Vrátiť sa k téme/k bodu diskusie
24. Uistiť sa, že slová/ výklad/ argument boli pochopené	Uistiť sa, že účastník komunikácie pochopil moje vyjadrenia Uistiť sa, že som dobre pochopil to, čo bolo povedané Požiadať o pomoc pri vyjadrení slova/frázy Nahradíť zabudnuté/neznáme slovo Hľadať slovo/vetu Opraviť sa, vrátiť sa k rozhovoru
25. Porozprávať príbeh	Rozprávať Zčať príbeh, historku, anekdotu Zhrnúť

1.2 Základné konverzačné témy, ktoré sa špirálovite vyučujú na hodinách ruského jazyka od počiatočnej úrovne A1 po úroveň B1

1. Семья

- а) биография (личные данные, фамилия, отчество и имя, место жительства, день и место рождения, семейное положение, важные моменты в жизни),
- б) члены семьи (внешность, характер, увлечения),
- в) семейные отношения (отношения к братьям и сёстрам, отношения между родителями и детьми, бабушки и дедушки, помощь в семье, домашние работы, будни и семейные праздники).

2. Культура и искусство

- а) культурные возможности в городе и деревне (музеи, выставки, театры, кино, концерты, цирк, танец),
- б) мой любимый вид искусства и культуры (жанры, известные представители),
- в) посещение культурного мероприятия.

3. Спорт

- а) виды спорта (коллективные, индивидуальные, летние и зимние, популярные спорты, любительский и профессиональный спорт),
- б) спорт, который меня интересует (активно и пассивно), причины,
- в) значение спорта для развития личности (физическое и душевное здоровье, волевые качества, характер).

4. Жильё

- а) мой дом (описание среды, в которой я живу, обстановка помещений),
- б) проживание в городе и в деревне (плюсы и минусы),
- в) идеальный дом (мои представления о доме).

5. Торговля и службы быта

- а) магазины (магазины, гипермаркеты, рынки),
- б) службы быта (почта, банк, милиция, бензоколонка),
- в) реклама и её влияние на заказчиков.

6. Забота о здоровье

- а) человеческое тело,
- б) цивилизационные болезни, травмы, физические состояния, приём у врача, в аптеке,
- в) здоровый образ жизни (здоровый режим, физическая и психическая гигиена).

7. Путешествование

- а) подготовка к путешествию, причины, цель и значение путешествия (на работу, в отпуск, в командировку),
- б) средства транспорта (плюсы и минусы отдельных средств транспорта),
- в) индивидуальное и коллективное путешествие (виды транспорта, проживание, питание).

8. Образование

- а) система образования (типы школьных учреждений, экзамены, организация учебного года, оценка знаний, каникулы),
- б) учёба (расписание уроков, учебные предметы, перемены, школьное питание, деятельность на уроке),
- в) жизнь студента (свободное время, увлечения, внешкольная деятельность, добровольный труд, друзья, карманные деньги).

9. Профессии

- а) профессии (физический и умственный труд), выбор профессии, его мотивировка,
- б) рынок труда (предложения рабочих мест и безработица, заявление на работу, профессиональная биография, собеседование при приёме на работу),
- в) рабочее время и свободное время (рационализация труда, новые технологии).

10. Отношения между людьми

- а) отношения между людьми (в семье и в школе, отношения с соседями, отношения между представителями разных поколений),
- б) дружба и любовь (система ценностей, встречи, точки зрения, праздники),
- в) общественные проблемы (отношение общества и отдельных лиц к людям с телесными недостатками, наркоманам, алкоголикам и бомжам).

11. Человек и природа

- а) времена года, погода,
- б) природа вокруг нас – фауна (дикие и домашние животные, животные живущие в зоопарках) и растения,
- в) состояние окружающей среды (загрязнение почвы, воды, воздуха), природные катастрофы.

12. Развитие науки и техники

- а) жизнь в прошлом и сегодня (достижения науки и техники и жизненный уровень, домашние приборы),
- б) примечательные открытия в науке и технике,
- в) наука и техника как помощь человеку (электроника, вычислительная техника, ядерная физика).

13. Человек и общество

- а) мораль (поведение молодых и пожилых людей, этическое воспитание в семье и в школе),
- б) этикет общения – встречи, приветствия и поздравления, этикет хождения в гости: причины и время, темы разговоров, угощение,
- в) нормы и их нарушение (мораль и закон, недорозумения и конфликты).

14. Коммуникация и её формы

- а) типы коммуникации и её значение (вербальная, невербальная),
- б) коммуникация в разных ситуациях (в обществе и среди молодых людей, между молодыми и пожилыми, на улице, в школе, в семье, в повседневной жизни, в чрезвычайных ситуациях),
- в) современные формы коммуникации (сотовый телефон, компьютер -электроническая почта, Интернет).

15. Средства массовой информации

- а) типы средств массовой информации (их использование, плюсы, минусы),
- б) печать (газеты, журналы, разделы) – выбор, покупка, чтение – любимые статьи,
- в) радио, телевидение (любимые программы, их популярность).

16. Молодёжь и её мир

- а) характеристика молодых (внешность, мода; внутренняя характеристика: типичные свойства, увлечения),
- б) место молодёжи в обществе (права и обязанности, возможности учёбы, работа, молодые семьи),
- в) отношения между ровесниками и отношения между поколениями (конфликты – причины, проявления, последствия).

17. Питание

- а) блюда и напитки в течении дня (завтрак, обед, ужин), любимое блюдо,
- б) возможности питания и места питания (питание в школе, дома, в ресторане),
- в) национальные кухни - обычаи и специальные блюда (ингредиенты, блюда, накрытие стола).

18. Увлечения, свободное время и образ жизни

- а) возможности проведения свободного времени,
- б) организованное свободное время (внешкольная деятельность, кружки, добровольный труд),
- в) индивидуальные увлечения (искусство, культура, музыка, книги, спорт, домашние работы, природа).

19. Мультикультурное общество

- а) праздники – обычаи и традиции (церковные и государственные праздники, фольклорные традиции и разные мероприятия),
- б) сожительство представителей разных национальностей в одной стране,
- в) сближение культур (контакты в прошлом и сейчас), личные контакты с другими культурами, толерантность.

20. Города и места

- а) важные места в моей жизни (место рождения, место учёбы, место проведения выходных дней и каникул),
- б) сопровождение туристов (приветствие, основные информации о пребывании),
- в) места интересные для туристов (замки, курорты, пещеры) и города.

21. Одевание и мода

- а) влияние погоды и климата на одежду,
- б) одежда и аксессуары для разных случаев,
- в) выбор одежды (мода, возраст, вкус, настроение, возможности), уход за одеждой.

22. Книга – друг человека

- а) книги – выбор, чтение,
- б) любимый автор и жанры,
- в) прочитанное произведение писателя страны, языку которой я учусь (жизнь и творчество писателя).

23. Образцы и идеалы

- а) позитивные и негативные черты характера, идеальный человек, критерии ценностей,
- б) человек, которого я уважаю,
- в) настоящие и литературные герои.

24. Страна, языку которой я учусь

- а) страна и жители,
- б) места, которые я хотел бы посетить,
- в) исключительность, обычаи, традиции и условности.

25. Словакия – моя родина

- а) страна и жители,
- б) места, которые я рекомендовал бы иностранцам посетить,
- в) обычаи, традиции, условности.

Vyššie uvedené podklady a dokumenty vplývajú na obsah učebníc, ktoré sa na vyučovaní používajú. Ani tá najlepšia učebnica nemôže obsahovať všetko a nemusí vyhovovať všetkým učiteľom a žiakom. Pokiaľ učebný zdroj neposkytuje to, čo by mal, musí pedagóg hľadať ďalšie zdroje (a metódy), aby sa žiaci naučili všetko, čo musia. Taktiež nie všetky učebnice a učebné zdroje obsahujú metodické príručky pre učiteľa, preto tento učebný zdroj načrtne niektoré možnosti, ako s učebnicou pracovať, aby hodiny ruského jazyka boli pestré, zaujímavé a aby si žiaci osvojili všetky jazykové kompetencie.

1.3 Exkurz do vývoja písma a špecifiká nácviku písania cyriliky (azbuky)

Hlaholika alebo **hlaholské písmo** je (dnes už nepoužívané) 1. písmo Slovanov. Neskôr sa z hlaholiky vyvinula cyrilika. Hlaholika tvorila základ kultúry a vzdelanosti Veľkej Moravy. Historicky najdlhšie sa dané písmo udržalo v Chorvátsku.

Vytvoril ho Cyril zo Solúna (sám pápež pri schvaľovaní slovanského písma hovorí, že "schvaľujeme písmo vytvorené Konštantínom") okolo roku 862 na účely svojej misie na Veľkej Morave ako písmo na zápis staroslovienčiny. Hlaholika je 1. grafický systém slovanských jazykov, ktorý presne odzrkadľuje všetky ich fonetické zvláštnosti. Obsahuje znaky hlások (napr.: ž, č, š), ktoré v latinskej a gréckej abecede chýbajú, a preto sú tieto cudzie grafické systémy nevhodné na zapisovanie slovanskej reči. Písmo malo v závislosti od verzie okolo 40 znakov (pôvodná veľkomoravská mala 38 znakov). Vzniklo z 24 grafém minuskúl (malej gréckej abecedy) a 14 znakov neznámeho písma (pravdepodobne orientálneho pôvodu, t. j. z hebrejskej a samaritánskej abecedy), napr. písmeno pre zvuk „dz“ je príkladom písmena utvoreného špeciálne pre nárečia staroslovienčiny používanej na Veľkej Morave – v tom čase v staroslovienčine (macedónsky dialekt) takýto zvuk neexistoval.

Po vyhnaní Metodových žiakov z Veľkej Moravy v roku 885/886 ju na území dnešného Slovenska nahradilo latinské písmo. Hlaholika prenikala do Chorvátska a Bulharska, odtiaľ dočasne a čiastočne do Čiech a na dlhšiu dobu (popri cyrilike) do Srbska či Ruska. Od 10. storočia ju v západnej a strednej Európe nahradila **latinka**, vo východnej Európe **cyrilika**.

Ukážka tvarov písmen hlaholiky:

(<<http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/0/0f/Hlaholika.gif>>)

Latinské“ písmo (latinská abeceda, rímske písmo, rímska abeceda; novoveký variant sa volá aj latinka, latinkové písmo) je najpoužívanjšie hláskové písmo na svete, pôvodne vyvinuté pre jazyk Latinov.

V súčasnosti existuje vyše 150 písem (abecied) zostavených na základe latinky: 40 európskych, vyše 30 ázijských, asi 40 afrických, viac ako 20 amerických a viac ako 10 oceánskych. Spolu všetky tieto abecedy používa približne 30 % obyvateľstva Zeme. Počet abecied na latinskom základe neustále rastie. Okrem toho sa latinkou zapisujú aj umelé jazyky (esperanto, ido, interlingua ...). Latinka slúži aj ako základ pre IPA (tvary medzinárodnej transkripcie), napr. pre čínsky pchin-jin (zápis zvukovej podoby čínskeho jazyka).

Latinskú abecedu používajú tak románske jazyky (francúzština, španielčina, taliančina, portugalčina, rumunčina, katalánčina...), ako aj germánske (angličtina, nemčina, holandčina...) a západoslovanské jazyky (poľština, čeština, slovenčina) a veľa iných neindoeurópskych jazykov (vietnamčina, jávčina, turečtina, swahilčina, filipínčina...).

Ukážka súčasnej latinky (Times New Roman):

A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X Y Z
a b c d e f g h i j k l m n o p q r s t u v w x y z

Cyrilika je písmo, ktoré vzniklo okolo roku 900 v slovanskom prostredí na základe gréckej majuskuly (veľkých písmen gréckej abecedy) a hlaholiky, a ktoré po rôznych obmenách dodnes používajú národy bývalého ZSSR (slovanské – ruština, bieloruština, ukrajinčina) a aj mnohé neslovanské – Mongoli a slovanské národy východnej Európy (srbčina, bulharčina, macedónčina, čiernohorčina).

V cirkevnom prostredí sa cyrilika používa na Slovensku aj v súčasnosti (predovšetkým v gréckokatolíckej a pravoslávnej cirkvi prevažne v bohoslužobnej oblasti) pri zápise cirkevnoslovanských textov. V minulosti sa používala aj pri zápise literárnych a úradných textov, a to aj mimo cirkevného prostredia. Na začiatku 20. storočia začala gréckokatolícka cirkev vydávať knihy s bohoslužobnými textami pre ľud (tzv. zborníky), ktoré už neboli písané cyrilikou, ale latinkou. Oficiálne bohoslužobné knihy pre duchovenstvo sú však dodnes tlačené výhradne cyrilikou.

Za najstarší cyrilský nápis na slovenskom území sa považuje náhrobný kameň kniežaťa Presiana z konca 10. storočia, ktorý bol nájdený pri rotunde v Michalovciach (je uložený v Zemplínskom múzeu v Michalovciach).

Modernú cyriliku okrem toho používajú aj Rusíni pri zápise textov v rusínskom jazyku, silnie však tendencia zapisovať rusínske texty latinkou. Súčasná ruská cyrilika – azbuka má 33 písmen, z ktorých 2 nemajú zvukovú, ale iba grafickú podobu.

Ukážka tvarov súčasnej cyriliky (azbuky) a mapa rozšírenia cyriliky v Európe:

(<<http://files.jazyky-individualne.cz/200000102-e744de83ee/azbuka.png>>)

(<http://sk.wikipedia.org/wiki/S%C3%BAbor:Cyrillic_Europe.PNG>)

Pri výučbe ruského jazyka sa zvyčajne začína s predazbukovým obdobím. Pri iných jazykoch, ktoré sa vyučujú v našich školách (ANJ, FRJ, NEJ, SPJ, TAJ), nemusíme riešiť tento problém, lebo hneď, ako dieťa zvládne nácvik latinky, môže začať s nácvikom písania a čítania v cudzom jazyku.

Začínať bez písania a čítania má v ruštine veľký význam najmä vtedy, keď začíname s výučbou u dieťaťa v útlom veku. Všeobecne platí, že čím je učiaci sa mladší, tým dlhšie by malo predazbukové obdobie trvať. Samozrejme, dospelí žiaci môžu toto obdobie preskočiť a súčasne sa učiť písať, čítať a aj hovoriť po rusky.

Existuje niekoľko názorov, kedy majú žiaci začať písať azbukou. Je to individuálne, a preto je ťažké odporučiť správny čas. Zvyčajne je to vtedy, keď deti majú už zafixovaný „svoj“ grafický systém – latinské písmo. Vtedy začnú mať tendenciu zapisovať počuté ruské slovo latinkou.

Ako bolo uvedené vyššie, s písaním a čítaním v ruštine sa má u detí začať až po dostatočne dlhom predazbukovom období. Najskôr začíname s čítaním a až potom nacvičujeme písané tvary písmen. Deti začíname učiť písať písané tvary a čítať písanú aj tlačенú formu azbuky.

To znamená, že žiak sa súčasne učí **4 tvary (varianty) 1 písmena** (tlačené aj písané majuskuly a minuskuly). Nácvik písania a čítania netreba urýchliť. Je potrebné prispôbiť sa podmienkam – časovej dotácii hodín, veku a schopnostiam detí.

Pri osvojovaní si azbuky by sa malo postupovať indukčným spôsobom od známeho k neznámemu. Najskôr by sa mali žiaci zoznámiť s písmenami, ktoré poznajú už z latinky a ktoré sa zároveň nachádzajú aj v azbuke a rovnako sa aj vyslovujú: **Аа, Кк, Мм, Оо, Тт**.

Z týchto písmen sa dajú vytvoriť slová a žiaci ich dokážu prečítať, ako napr.: **ТАМ, КАК, ОТО, МАМА**.

Ďalšou skupinou sú tvary písmen, ktoré obsahuje latinka aj azbuka, ale majú inú výslovnosť: **Вв, Ее, Нн, Рр, Сс, Уу, Хх**. Je nevyhnutné opäť ponúknuť žiakom slová z týchto písmen,

napr.: **СОК, ВОН, ВОТ, КОТ, ОН, ОНА, ОНО, ОХ, ПОТ, НЕТ, УМ, ХА-ХА-ХА, ОКНО, НА ОКНЕ...**

Poslednou (tretou) skupinou sú písmená, ktoré sa nenachádzajú v latinskej abecede, obsahuje ich iba azbuka: **Бб, Гг, Дд, Ёё, Жж, Зз, Ии, Йй, Лл, Пп, Фф, Цц, Чч, Шш, Щщ, Ъ, Ы, Ь, Ээ, Юю, Яя**. Teraz už žiaci vedia prečítať a napísať všetkých 33 písmen a slov, ktoré sú z nich vytvorené.

Pri nácviku písanej azbuky sa používajú pracovné zošity, ktoré sú zvyčajne súčasťou učebnicového komplexu – sú uvedené buď priamo v učebnici alebo sa vydávajú k učebnici osobitne.

2 UČEBNICOVÝ FOND PRE RUSKÝ JAZYK

Fond cudzojazyčných učebníc je na Slovensku široký. Ruský jazyk taktiež ponúka množstvo učebníc určených na vyučovanie v základnej aj strednej škole. Nie všetky sú národného charakteru, ale školy aj učitelia si majú z čoho vybrať.

2.1 Učebnica ruského jazyka pre 1. stupeň základnej školy

ЗДРАВСТВУЙ, СКАЗКА!

Ponuka učebníc pre 1. stupeň základných škôl zatiaľ neexistuje. V rukopisnej podobe je pripravená učebnica *Здравствуй, сказка!*, ktorá je určená pre 9 – 10-ročné deti.

Nová školská reforma, ktorá sa začala na Slovensku v školskom roku 2008/2009, priniesla okrem iného aj posilnenie vyučovania cudzích jazykov. Školy dostali možnosť zvýšenia hodinovej dotácie, zaviedol sa povinný 2. cudzí jazyk v 6. ročníku ZŠ a v 1. ročníku SŠ od školského roku 2009/2010. Najväčšia zmena nastala v zavedení povinného 1. cudzieho jazyka už na 1. stupni ZŠ.

V našom školstve to nie je novinkou, pretože rozšírené vyučovanie cudzích jazykov u nás existovalo aj pred rokom 1989. Rozdiel je však v tom, že vtedy sa žiaci 1. stupňa ZŠ dostali do špeciálnej triedy s rozšíreným vyučovaním jazykov iba po psychologickom vyšetrení a potvrdení, že dieťa má jazykový talent. Navyše takéto triedy neboli v každej škole. Väčšina žiakov sa z toho dôvodu nemala možnosť učiť jazyk od útleho detstva, a tak získať potrebné znalosti a zručnosti. Taktiež ani problematika vyučovania cudzieho jazyka od raného školského veku nebola u nás v popredí pozornosti jazykovedcov, didaktikov a ani tvorcov učebníc.

Zmeny po roku 1989 sa významne dotkli aj pohľadu na vzdelávanie a na potrebu ovládať cudzí jazyk. Cudzí jazyk sa začal vyučovať už aj v predškolskom veku. Využívali sa na to učebnice, ktoré neboli napísané pre slovenského žiaka. Boli to akési univerzálne učebnice – boli veľmi dobre napísané s podrobnou metodikou, nahrávkami, ale chýbal u nich národný princíp. V podstate sa učil „čistý“ jazyk bez kulturologického podtextu, t. j. bez komparácie slovenskej a cudzej kultúry.

Na našom trhu sa nachádza množstvo odbornej aj populárnej literatúry – učebníc, časopisov, metodických príručiek, pracovných zošitov, konverzačných príručiek, zvukových, obrazových nahrávok, ako aj internetových stránok, ktoré sa týkajú vyučovania cudzích jazykov na zákla-

de moderných pedagogicko-psychologicko-didaktických bádání, ale nedisponujeme národnou učebnicou ruského jazyka pre výučbu cudzieho jazyka na 1. stupni ZŠ.

Učebnica ruského jazyka *Здравствуй, сказка!* je určená mladším deťom na 1. stupni základnej školy s vyučovacím jazykom slovenským a je koncipovaná do 8 kapitol vhodných pre úroveň A1.1. Vyučovanie prebieha prostredníctvom vyučovacích hodín alebo krúžkov ruského jazyka.

V 1. kapitole sa žiaci začnú zoznamovať s ruským jazykom na zvukovej báze, ide o tzv. predazbukové obdobie. V 2. kapitole začínajú deti čítať a písať po rusky. Oboznamujú sa s azbukou – s pomocou tabuľky sa pokúsia prečítať prvé ruské písmená a slová. V 3. kapitole sa stretnú s písmenkami, ktoré sa píše a čítajú rovnako ako v latinskej abecede. 4. kapitola oboznamuje žiakov s písmenkami, ktorých tvary sa nachádzajú aj v latinskej abecede, ale čítajú sa po rusky inak, znamenajú iný zvuk. V 5. kapitole sa žiaci naučia čítať a písať písmenká, ktoré nemajú ekvivalent v latinskej abecede, čiže sú to pre deti úplne neznáme tvary a aj niektoré neznáme zvuky. V ďalších kapitolách si žiaci precvičujú a upevňujú písané tvary cyriliky. Priebežne v každej kapitole sa stretávajú s ruskou kultúrou prostredníctvom rozprávok, básničiek, riekaniak, piesní, hraných scénok, ale aj kreslených a hraných filmov.

Predazbukové obdobie

V tomto období sa žiaci prvýkrát stretávajú s ruským jazykom. Pokiaľ rodičia nemajú kontakty s Ruskom, s ruským jazykom, ruskou kultúrou, deti sa nemajú kde stretnúť s ruským jazykom (okrem školy a internetu).

Na prvých hodinách sa žiaci stretávajú s ruštinou formou rozprávky a hovoreného slova učiteľa. Na úvod sa žiaci učia: zdvorilostné frázy – pozdraviť sa, pomenovať členov rodiny, predmety v škole, zvieratká... Pomôžu im pri tom rozprávky *«Теремок»*, *«Пенка»*, *«Курочка ряба»*...

Azbukové obdobie

Ako sme uviedli vyššie, s písaním a čítaním sa má začať až po dostatočne dlhom predazbukovom období. Najskôr začíname s čítaním a až potom nacvičujeme tvary písmen.

V učebnici nie sú naznačené tvary písaného písma, ale deti začíname učiť písať písané tvary. To znamená, že žiak sa súčasne učí 4 tvary 1 písmena (tlačené aj písané majuskuly a minuskuly). Nácvik písania a čítania nie je potrebné urýchliť. Je potrebné prispôbiť sa podmienkam, teda časovej dotácii hodín, veku a schopnostiam detí.

Tak, ako v predazbukovom období, aj pri nácviku čítania a písania na hodinách ruského jazyka sa venujeme riekankám, rozprávkam, pesničkám a filmom, ktoré deťom pomáhajú pri výučbe.

Поазбукové období

V tomto období už žiaci poznajú všetky písmená cyriliky, ale ešte je potrebné upevňovať a zafixovať ich.

V tejto fáze výučby môžeme využiť aj doplnkovú časť učebnice. Žiaci čítajú texty, počúvajú, hrajú scény, pozerajú sfilmované ruské rozprávky a precvičujú si lexiku, výslovnosť, melódiu reči...

Podrobnejšie o rozvoji komunikačnej kompetencie, o hre, rozprávke, príbehu, dramatizácii, piesni, riekanke ako prostriedku lingvokultúry, učenia sa a výchovy, ako aj o výbere precedentných textov zameraných na rozvoj kulturologickej kompetencie žiakov ZŠ sa môžete dočítať v publikácii Romana Kvapila a Aleny Korolovej **Rozvoj komunikačnej kompetencie na hodinách ruského jazyka v základnej škole**, ktoré vydalo Metodicko-pedagogické centrum v Bratislave v roku 2012.

Ukážka z jednej upravenej kapitoly z pripravovanej učebnice *Здравствуй, сказка!*

ТРЕТЬЯ ВСТРЕЧА С РУССКИМИ БУКВАМИ

Эти буквы вы напишете легко.

Tieto písmená napíšete ľahko.

Вы убедитесь, можно ли их и легко прочитывать.

Presvedčte sa, či ich ľahko aj prečítate.

Н н У у Е е Ё ё В в Х х Р р С с

Физкультминутка

Pohybová rozcvička.

Ráno sa umývame a robíme rozcvičku.

Keď si dobre zacvičíme,

nakoniec si zakričíme.

На болоте две подружки.

Две зелёные лягушки.

Рано утром умывались.

Полотенцем вытирались.

Ножками топали.

Ручками хлопали.

Влево, вправо наклонялись.

И обратно возвращались.

Вот здоровья в чём секрет.

Всем, друзья, физкульт-привет.

Н н У у Е е В в

Н н

Носорог бодает рогом.

Не шутите с носорогом!

Но он она оно ан на тон

Комната. Окно. Анна. Там комната. Антон.

У у

Ученик учил уроки -

У него в чернилах щёки.

Тут ут ум му ук ку ун ну

Тут комната. Тут окно. У окна мама. Мак и мука. Там утка.

В в

Воробей просил ворону

Вызвать волка к телефону.

Е е Ё ё

Ель на ёжика похожа:

Еж в иголках, ёлка - тоже.

Те тё ве вё ме мё ке ет ев ем ек

Там Ева. Там кот? Нет, там утка.

Во ва ву ов ав ув Вова в комнате. Вот там кот.

Физкультминутка

Pohybová rozcvička.

Počívate a svičíte.

Stojíte na jednej nohe.

Очень трудно так стоять.

Ножку на пол не спускать.

И не падать, не качаться.

За соседа не держаться.

Составьте и напишите из букв слова.

Vytvorte a napíšte z písmen slová.

Т А О М К У Е В Н В О У Е Н А К Т

Прочитайте и спишите в тетрадь.

Prečítajte a odpíšte do zošita.

Каток. Комната. Утка. Лодка. Нина. Окно. Кому?

Тут окно. Там каток. Кот на окне.

Лев Николаевич Толстой

Lev Nikolajevič Tolstoj

Lev Nikolajevič Tolstoj bol ruský spisovateľ, ktorý písal pre dospelých aj pre deti. Ako prvý vytvoril školu pre roľnícke deti na svojom rodinnom majetku a neskôr založil experimentálnu školu s mottom: „*Príd'te, keď sa vám páči a odíd'te, kedy sa vám páči.*“

Písal zaujímavé učebnice, z ktorých sa deťom chcelo učiť a rozprávky, ktoré všetci radi počúvali. Jednu z nich sme vybrali pre vás.

Прослушайте сказку Льва Николаевича Толстого.

Vypočujte si rozprávku Leva Nikolajeviča Tolstého.

Картинки помогут вам эту сказку понять.

Obrázky vám pomôžu túto rozprávku porozumieť.

Илья Ефимович Репин

Лев Николаевич Толстой

ЛЕВ И МЫШЬ

(По Льву Николаевичу Толстому)

Lev a myš

(Podľa Leva Nikolajeviča Tolstého)

Маленькая мышка – спаситель. В сказке маленькая мышка помогла большому льву.

Malá myška – záchranca. V rozprávke malá myška pomohla veľkému levovi.

А можно сказать, что маленький ученик может быть тоже спаситель?

A môžete povedať, že aj malý žiak môže byť záchranca?

Поговори о том. Поговори о себе.

Porozprávaj o tom. Porozprávaj o sebe.

Опять вернёмся к письму. Пишите и читайте.

Znovu sa vrátime ku písaniu. Píšte a čítajte.

Р р

Роем землю серый крот –

Разоряет огород.

Прочитайте и напишите.

Prečítajte a napíšte.

Ро ор ру ур ра ар ре ер

Крот роет. Рот. У Евы торт. Река. На реке утка. В реке рак. Карта. На тракторе Антон. Рука. Утро. На тротуаре вода.

С с

Спит спокойно старый слон -

Стоя спать умеет он.

Прочитайте и напишите.

Prečítajte a napíšte.

Са ас со ос су ус се ес

Нос. Носок. Носки. Сорок. Оса. Сумка. Мама в комнате у окна.

Х х

*Ходит по лесу хорёк,
Хищный маленький зверёк.*

Прочитайте и напишите.

Prečítajte a napíšte.

Ха ах хо ох ху ух хе ех

Ухо, нос, рот, ха-ха-ха.

Физкультминутка

Pohybová rozcvička.

Ро́днvате а сви́тите.

Буратино потянулся.

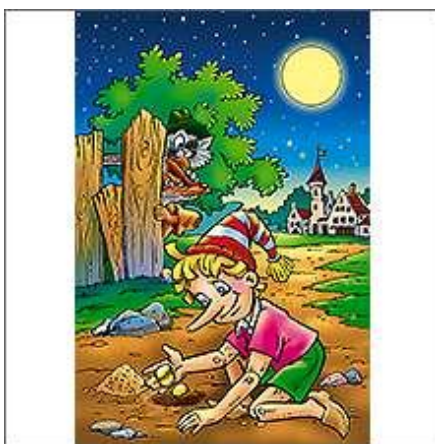
Раз нагнулся, два нагнулся.

Ключик видно не нашёл,

Руки в стороны развёл.

Чтобы ключик нам достать,

Нужно на носочки встать.

Rozprávku o Buratinovi, Zlatý kľúčik, napísal ruský spisovateľ

Alexej Tolstoj. Je to iný Tolstoj ako ten, ktorý napísal rozprávku Lev a myš, ale aj tento písal pre deti. Zájďte do knižnice, požičajte si knižku Zlatý kľúčik a prečítajte si ju. Potom o nej porozprávajte v triede.

Пётр Петрович Кончаловский.

Алексей Николаевич Толстой в гостях у художника.

По интернету посмотрите сказку о Буратино. Поговорите о сказке на словацком языке.

Cez internet si pozrite rozprávku o Buratinovi. Porozprávajte o rozprávke po slovensky.

(<<http://www.youtube.com/watch?v=aqo5HhsJxXM>>)

(<<http://www.youtube.com/watch?v=aSYtKRbCYOg&feature=related>>)

(<<http://www.youtube.com/watch?v=rykiAPJf5Gg&feature=related>>)
(<http://www.youtube.com/watch?v=Phdp-UW8k_Y&feature=related>)
(<<http://www.youtube.com/watch?v=BbetYUkAUPM&feature=related>>)
(<<http://www.youtube.com/watch?v=aYnIxMF7DM8&feature=related>>)
(<<http://www.youtube.com/watch?v=2NdYoCcAGi8&feature=related>>)

Прочитайте, напишите и переводьте на словацкий язык.

Prečítajte, napíšte a preložte do slovenčiny.

На окне кот. Мама там. Анна и Вова у окна. Тут рот, ут нос, а там ухо. Он в комнате. Вот там кот.

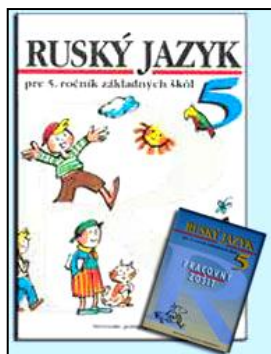
2.2 Ponuka učebníc pre 2. stupeň základných škôl

RUSKÝ JAZYK pre ZŠ

V základných školách a v prvých ročníkoch 8-ročných gymnázií sa najčastejšie používa učebnica **Ruský jazyk** pre 5. – 9. ročník od autoriek Kováčikovej a Glendovej. Je to jediná národná učebnica ruského jazyka pre 2. stupeň ZŠ. Pri vyučovaní sa začína vyučovať z učebnice **Ruský jazyk** pre 5. ročník v 6. ročníku ZŠ.

Celý súbor pre 6. až 9. ročník ZŠ obsahuje aj pracovné zošity a zvukové nahrávky na audio-kazete alebo na CD. V učebnici sú zohľadnené všetky aspekty vyučovania ruského jazyka podľa SERR, nakoľko bol obsah učebníc inovovaný. Pôvodné učebnice s názvom **Ruský jazyk** boli napísané ešte pred rokom 1989 autorkou Elenou Kováčikovou. Neskôr boli aktualizované autorským kolektívom E. Kováčiková, V. Glendová. K týmto učebniciam je k dispozícii aj dobre rozpracovaná metodika vyučovania ruského jazyka, a tak učiteľ, ktorý si vyberie túto učebnicu, disponuje návodom, ako s učebnicou pracovať.

RUSKÝ JAZYK PRE ZŠ

Elena Kováčiková – Valentína Glendová

Ruský jazyk pre 5. ročník základných škôl, SPN 1997, 1. vydanie.

K učebnici bol vydaný aj pracovný zošit, zvuková nahrávka (audiokazeta) a metodická príručka. Učebný komplex je určený základným školám, no odporúčame ho aj v prípade, ak stredné školy nemôžu dostať učebnicu predpísanú pre nich, (samozrejme so selekciou, ktorú skúsenejší

učiteľ zvládne). V metodickej príručke a zvukovej nahrávke je zahrnutý aj audioorálny kurz, ktorý odporúčame všetkým začiatočníkom.

ОБСАН

СОДЕРЖАНИЕ

PREDAZBUKOVÉ OBDOBIE:

Lekcia 1: В школе. В классе

Lekcia 2: Семья

AZBUKOVÉ OBDOBIE:

Lekcia 3: Азбука • а, о, к, м, т, э, н, я

Lekcia 4: д, п, и, у • Дома • Cvičenia

Lekcia 5: в, е, л, р • Река •

Lekcia 6: б, з, с, г • • В комнате

Lekcia 7: ц, ф, ы, ь • • Город

Lekcia 8: ё, ю, й • В универмаге •

Lekcia 9: ч, щ, ж, ш • На уроке • • Ира и ёж

Lekcia 10: х, ь • На катке •

Lekcia 11: Алфавит • Здравствуй, Ян! () • Загадки

Lekcia 12: Повторительный урок () • Во поле берёза стояла ()

POAZBUKOVÉ OBDOBIE:

Lekcia 13: Мой день м • • • Упражнения • Загадка

Lekcia 14: Что мы делаем в школе • • Упражнения

Lekcia 15: Как ты помогаешь дома? • Год, месяц, день, неделя • Упражнения

Lekcia 16:

Lekcia 22:

Lekciový slovník

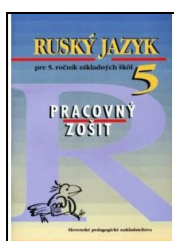
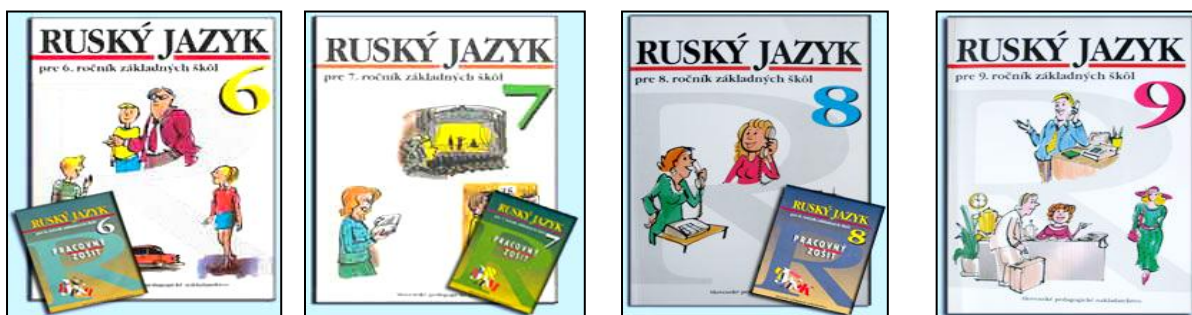
Rusko-slovenský slovník

Slovensko-ruský slovník

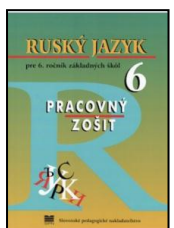
Celý súbor učebníc ruského jazyka pre ZŠ a nižšie ročníky 8 ročných gymnázií Kováčiková – Glendová má niekoľko vydaní a doplnení. Nižšie uvádzame 1. vydania súboru.

- Elena Kováčiková – Valentína Glendová, Ruský jazyk pre 6. ročník základných škôl SPN 1998. 1. vydanie.
- Valentína Glendová, Ruský jazyk pre 7. ročník základných škôl SPN 1999. 1. vydanie.

- Valentína Glendová, Ruský jazyk pre 8. ročník základných škôl SPN 2000. 1. vydanie.
- Valentína Glendová, Ruský jazyk pre 9. ročník základných škôl SPN 2002. 1. vydanie.

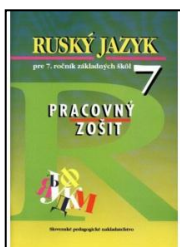

Ruský jazyk pre 5.ročník ZŠ – pracovný zošit z vydavateľstva Slovenské pedagogické nakladateľstvo – Mladé letá je 7. vydanie, ktoré schválilo Ministerstvo školstva SR ako pracovný zošit k učebnici ruského jazyka pre 5. ročník základnej školy.

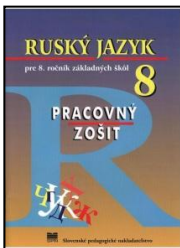

Pracovný zošit obsahuje veľa cvičení na nácvik písanej azbuky, obrázkové cvičenia na vymaľovanie, tajničky, dopĺňovačky a iné hrové cvičenia na uľahčenie učenia a ľahšie zapamätanie učiva z ruského jazyka.

Na záver pracovného zošita je kľúč k úlohám.

Pracovný zošit z ruského jazyka je určený pre 6. ročník základných škôl. Pracovný zošit vedie žiakov k samostatnej práci, obsahuje množstvo úloh na nácvik prebraného učiva z učebnice. Zábavnou formou upevňuje rečové zručnosti žiakov, ktorí tvoria vety podľa obrázkov, riešia rébusy, dopĺňajú repliky dialógov a pod. Správnosť úloh si môžu overiť v kľúči. Pracovný zošit z ruského jazyka by nemal chýbať na stole žiaka 6. ročníka, ktorý si ako 2. cudzí jazyk zvolil ruštinu.

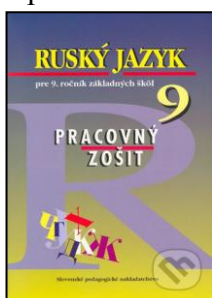

Ruský jazyk pre 7. ročník ZŠ – pracovný zošit z vydavateľstva Slovenské pedagogické nakladateľstvo – Mladé letá je 1. vydanie, ktoré schválilo Ministerstvo školstva SR ako pracovný zošit k učebnici ruského jazyka pre 7. ročník základnej školy.

Pracovný zošit obsahuje veľa cvičení na nácvik písanej azbuky, obrázkové cvičenia na vymaľovanie, tajničky, dopĺňovačky a iné hrové cvičenia na uľahčenie učenia a ľahšie zapamätanie učiva z ruského jazyka.

Na záver pracovného zošita je kľúč k úlohám.

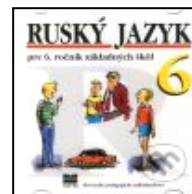
Pracovný zošit Ruský jazyk pre 8. ročník ZŠ – 2. vydanie schválilo MŠ SR ako pracovný zošit z ruského jazyka pre 8. ročník základných škôl. Pracovný zošit nadväzuje na vedomosti žiakov z predošlých ročníkov, a teda vyžaduje, aby žiaci už ovládali písanie a čítanie v azbuke. Je zameraný hlavne na rozširovanie slovnej zásoby, zlepšovanie komunikačných zručností, písomnej komunikácie a gramatiky z ruského jazyka podľa súčasných požiadaviek. Ruský jazyk pre 8. ročník ZŠ –pracovný zošit je rozdelený systematicky do 16 celkov, pričom každá časť je bohatá na rôzne cvičenia a úlohy. Nájdeme tu dopĺňovačky, úlohy na preklad, zoradenie častí vety do súvislého textu, krížovky, spoznávanie a pomenovávanie obrázkov, spojovačky, gramatické cvičenia a pod. Pracovná časť je uzavretá stranou s prehľadnou abecedou (s tlačенou aj písanou azbukou). Nasleduje kľúč k cvičeniam,

v ktorom nájdeme správne riešenia. V závere sa nachádza štvorstrana určená na krátke poznámky žiakov. Pracovný zošit je čierno-biely, obohatený o množstvo jednofarebných obrázkov.

Pracovný zošit je súčasťou učebnice ruského jazyka pre 9. ročník. Je určený na rozvíjanie komunikatívnej schopnosti žiakov. Obsah pracovného zošita je prepojený s tematickými okruhmi v učebnici. Kľúč správnych odpovedí a riešení, ktorý je súčasťou pracovného zošita, poskytuje žiakovi možnosť nielen preveriť si správnosť riešení, ale aj uvedomiť si chyby, ktoré urobil.

Audionahrávky (CD alebo MG kazeta) k učebniciam ruského jazyka (5 – 7) sú vhodné na používanie na vyučovacích hodinách.

NÁSTENNÁ TABUĽA – AZBUKA

Nástenná tabuľa Ruská abeceda – azbuka je výborná učebná pomôcka určená na výučbu na všetkých druhoch škôl až po jazykové školy. Náplňou je ruské písmo (tlačенá a písaná forma azbuky) a jeho následný sled v abecede. Je doplnená o slovné príklady obsahujúce dané písmeno azbuky a obrázkami, ktoré podporujú zapamätanie jednotlivých písmen (znakov). Materiál, z ktorého je tabuľa vyrobená, je pogumovaná textília odolná voči UV žiareniu s pevnou drevenou lištou a plátennými šnúrkami na zavesenie a zrolovanie. Povrch je umývateľný. Pútavá grafika a farebné spracovanie témy s výstižnými obrázkami a zaujímavými textami uľahčuje učenie. Tento slovenský výrobok je vysokej kvality s dlhou tradíciou, no s modernými prvkami.

Vďaka malej hmotnosti je tabuľka vhodná na prenášanie a zavesenie. Túto pomôcku je možné používať na dlhodobé zavesenie v triedach alebo učebniach či na chodbách školy.

MALÁ TABUĽKA – AZBUKA

Tabuľka formátu A4 Azbuka. Je vhodná pre jednotlivcov na nácvik písanej a tlačenej formy azbuky v škole alebo doma.

Ďalšie učebnice a pomôcky pre výučbu ruštiny vhodné pre 2. stupeň ZŠ a nižšie ročníky osemročných gymnázií:

Hravá ruština

Učebný komplex **Hravá ruština** je určený pre 5., 6. a 7. ročník základných škôl a viacročné gymnáziá. Predstavuje doplnok už k vydaným a schváleným učebniciam ruského jazyka od autorov Elena Kováčiková a Valentína Glendová (5. a 6. ročník ZŠ) a Valentína Glendová (7. ročník ZŠ).

Hravá ruština nadväzuje na vyššie spomenutý učebnicový komplex, poskytuje priestor na precvičenie a osvojenie si učiva, ktoré sa sprístupnilo v učebnici. Učebnice autorského kolektívu Kováčiková, Glendová boli schválené v roku 1997 (pre 5. ročník), v roku 1998 (pre 6. ročník) a v roku 1999 (pre 7. ročník).

V podstate sú to učebnice, ktoré na rozdiel od učebníc vydaných v 80. rokoch 20. storočia prešli iba malou úpravou.

Autorky tohto učebného zdroja vniesli do vyučovania ruštiny modernejší nádych, napísali pracovné zošity, ktoré popularizujú učenie ruského jazyka na počiatkovej úrovni.

Celý komplex **Hravá ruština** pre 5., 6. a 7. ročník základných škôl a viacročné gymnáziá má výraznú farebnú obálku, na ktorej sú prvky z ruskej kultúry a ktoré sú primerané veku žiaka – matričky, Chrám Vasilija Blaženého a pamätník Petra I. Zošity sú vytlačené v čierno-sivo-bielom prevedení, čo nie je na škodu, pretože v učebniciach sa nachádzajú farebné ilustrácie.

V úvode každého zošita sa nachádza obsah, v ktorom nie je uvedený názov lekcie, iba jej číslo. Názvy lekcií sa nachádzajú iba v učebnici. Potom nasledujú lekcie, ktoré korešpondujú s lekciami v učebnici (obsahom aj počtom lekcií).

Hravá ruština pre 5. ročník základných škôl a gymnáziá obsahuje 23 lekcií, pričom posledná lekcija predstavuje zhrnutie celého učiva 5. ročníka základných škôl. Lekcie sú rozdelené

na predazbukové (1. lekcia – 2. lekcia), azbukové (3. lekcia – 10. lekcia) a poazbukové obdobie (11. lekcia – 23. lekcia). V závere každej lekcie (od 3. lekcie) uvádza autorka testové úlohy, ktoré zaujímavým a hrovým spôsobom preveria, ako žiak zvládol učivo. V 23. lekcii (v úvode je vyznačená, v zošite však nie je formálne uvedená) sa nachádza celkové zhrnutie celého učiva v ročníku – od azbuky, cez lexiku a výslovnosť až po gramatiku.

V každej lekcii sú vhodne umiestnené odporúčania na zapamätanie učiva, ktoré sa týka komparácie ruštiny so slovenčinou.

Hravá ruština pre 5. ročník základných škôl a gymnázií pôsobí tak, ako to má v názve – hrovo. Obsahuje množstvo úloh a cvičení, ktoré sú zaujímavé a vyvolávajú radosť z vyriešenia – napr. tajničky, doplňovačky, osemsmerovky..., pri ktorých si žiaci môžu precvičiť jazykové kompetencie.

Hravá ruština pre 6. ročník základných škôl a gymnázií zahŕňa 20 lekcii a zhrnutie učiva.

Tak, ako v predošlom zošite, aj tu sa cvičenia viažu na učebnicu. Po formálnej stránke sú úlohy a cvičenia taktiež podané vo forme tajničiek, doplňovačiek, osemsmeroviek...

Hravá ruština pre 7. ročník základných škôl a sekundu GOŠ je rozdelená do 20 lekcii tak, ako aj učebnica. Cvičenia taktiež vychádzajú z učebnice. Obsahovo je tento zošit najvyváženejší a aj vizuálne najpríťažlivejší. Ilustračné obrázky sú vtipné a láskavé, určite žiakov oslovia.

Posledné 4 strany v pracovných zošitoch sú určené na individuálne precvičovanie písanej azbuky (žiaci si pri písaní môžu pomáhať pomocnými čiarami).

Všetky lekcie vo všetkých zošitoch prezentujú cvičenia a úlohy k témam, ktoré zodpovedajú záujmom a komunikačným potrebám žiakov. Vychádzajú zo základnej pedagogickej dokumentácie (Štátneho vzdelávacieho programu a z dokumentu Rady Európy – Spoločného európskeho referenčného rámca pre cudzie jazyky). Súčasťou každej lekcie sú cvičenia na upevnenie učiva, ktoré pomôžu žiakom zhodnotiť úroveň dosiahnutých vedomostí a poukázať na to, čo vedia a čomu by sa ešte mali venovať.

Cvičenia, texty a úlohy v zošitoch sa prispôbujú veku žiakov a sú koncipované zaujímavo a hrovo. V zošitoch sa nenachádza kľúč správnych odpovedí, čo však nepociťujeme ako negatívum, pretože žiaci dostávajú spätnú väzbu v rámci vyučovacej hodiny, teda priamo na vyučovaní (od skupiny alebo od učiteľa).

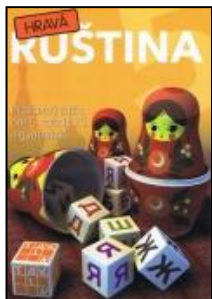
Obsah aj forma pracovných zošitov vychádza z reálnych situácií a pripravuje žiakov na komunikáciu a situácie, ktoré môžu zažiť počas stretnutí s rusky hovoriacimi alebo počas návštevy Ruskej federácie.

Najmä pre začiatočníkov je veľkou výhodou, že sa pokyny k cvičeniam uvádzajú po slovensky. Zohľadnený je aj kulturologický aspekt, ktorý je pri vyučovaní cudzieho jazyka veľmi dôležitý najmä pre porozumenie a pochopenie mentality národa, ktorého jazyk sa žiak učí.

V cvičeniach je načrtnutá slovensko-ruská kultúrna paralela.

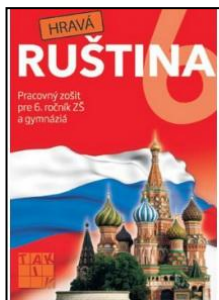
Ďalší prínos pre žiaka predstavuje fakt, že autorky zošitov vytvorili národný učebný zdroj a nesiahli po prekladoch z inojazyčných učebníc a zošitov. Autorky dobre poznajú slovenské aj ruské prostredie a svoje poznatky vhodne implementovali do pracovných zošitov.

Prístup k osvojovaniu ruského jazyka, výber textov a cvičení zodpovedá základným požiadavkám, ktoré vychádzajú z platných pedagogických dokumentov a zo SERR pre cudzie jazyky pre úroveň A1 až A2.

V pracovnom zošite **Hravá ruština 5** nájdeme vyše 90 strán úloh a cvičení (z toho 10 strán úloh vzťahujúcich sa na azbukové obdobie), moderný dizajn a atraktívne ilustrácie, ktoré podporujú záujem žiakov o učivo. Po každej lekcii nasleduje test a krátke zhrnutie učiva, ruské básničky pre ľahšie zoznámenie sa s ruským jazykom a záverečné zhrnutie učiva celého ročníka spolu s voľnými stranami so špeciálne pripravenými riadkami na precvičovanie azbuky.

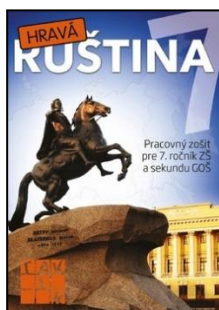
Tento pracovný zošit nadväzuje na učebnicu Ruský jazyk 5 schválenú Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky.

Pracovný zošit **Hravá ruština 6** je určený pre 6. ročník základných škôl a gymnázií. **Hravá ruština 6** nadväzuje na Učebnicu ruského jazyka 6 od vydavateľstva SPN.

V pracovnom zošite **Hravá ruština 6** nájdeme:

- vyše 90 strán úloh a cvičení (z toho až 10 strán úloh na azbukové obdobie),
- moderný dizajn a atraktívne ilustrácie, ktoré podporujú záujem žiakov o učivo,
- ruské básničky na lepšie zoznámenie sa s ruským jazykom.

Hravá ruština 6 bola schválená Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu SR.

V pracovnom zošite **Hravá ruština 7** nájdeme 88 strán úloh a cvičení, moderný dizajn, atraktívne ilustrácie, ktoré podporujú záujem žiakov o učivo, ako aj testy na precvičenie učiva.

Tento pracovný zošit nadväzuje na učebnicu Ruský jazyk 7 schválenú Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky.

Pracovné zošity Hravá ruština vydalo vydavateľstvo Taktik s.r.o. (autorský kolektív Jana Bertová, Jana Danečková, Kristína Jancová).

Zahraničné učebnice ruského jazyka pre ZŠ a nižšie ročníky osemročných gymnázií:

ЭХО

ЭХО 1 (ECHO 1), úroveň A1 podľa SERR

ЭХО 2 (ECHO 2), úroveň A1 – A2 podľa SERR

Autor: Beata Gawęcka-Ajchel

Rok vydania: ЭХО 1 – 2010, ЭХО 2 – 2011

Veková skupina: pre 2. stupeň ZŠ a nižšie gymnáziá – ЭХО 1 od 12 rokov (učivo rozdelené do 60 hodín, podľa časovej dotácie v ročníku na 1 – 2 roky) a ЭХО 2 od 13 až 14 rokov (rozvrhnutie učebnej látky na 60 hodín, podľa časovej dotácie v ročníku na 1 – 2 roky)

Vstupná úroveň: ЭХО 1 – nulová, ЭХО 2 – A1.1

Počet dielov: 2

Počet kníh v komplete: 3

Zvukové nahrávky: on-line na stiahnutie na www.ucebnice-infoa.sk

Vydavateľstvo: Infoa

Obsahová stránka učebného komplexu

Učebnicový komplex ECHO 1 je odporúčaný žiakom 2. stupňa ZŠ a nižších gymnázií, ktorí sa začínajú učiť daný jazyk. Súčasťou učebného komplexu je učebnica, pracovný zošit, metódika pre učiteľa a zvuková nahrávka na stiahnutie na internetovej stránke www.ucebnice-infoa.sk.

Učebnica ECHO 1 je rozdelená do 7 lekcí, z ktorých posledná je opakovacia. Na začiatku učebnice sa žiaci zoznámia so základnými údajmi o Rusku – faktami, mapou a osobnosťami, ktoré sú podrobnejšie opísané v poslednej kapitole učebnice.

S ruskou abecedou sa žiaci zoznámia v 1. a 2. lekcii. Ďalšie lekcie prezentujú témy, ktoré zodpovedajú záujmom a komunikačným potrebám žiakov a ktoré vychádzajú zo základnej pedagogickej dokumentácie Štátneho vzdelávacieho programu a z dokumentu Rady Európy – Spoločného európskeho referenčného rámca pre cudzie jazyky – úroveň A1 –A1.1). V závere

každej lekcii nájdeme opakovacie cvičenia, ktoré pomôžu žiakom zhodnotiť úroveň dosiahnutých vedomostí a poukázať na to, čo vedia a čomu by sa ešte mali venovať.

V pracovnom zošite nasleduje po každej lekcii slovník, ktorého slovnú zásobu by mali žiaci dokázať aktívne používať. Na konci pracovného zošita nájdú žiaci aj rusko-slovenský slovník, ktorý zahŕňa celú slovnú zásobu, s ktorou sa žiaci stretli v učebnici.

Nahrávky textov rozvíjajú schopnosť počúvania s porozumením hovoreného slova a zároveň sú východiskom pre správnu výslovnosť. Nahrávky obsahujú aj fonetické cvičenia, jazykolamy, riekanky, piesne a básne.

Metodika obsahuje materiály, ktoré učiteľom pomôžu s prípravou hodiny – štruktúru komplexu ECHO, komentáre k jednotlivým kapitolám učebnice, časové rozvrhnutie učiva, kontrolné testy, prepis nahrávok pre žiaka a učiteľa a ciele a obsah predmetu ruský jazyk. Metodika poskytuje postrehy, námety a ponúka učiteľovi možnosť variability a inšpirácie pri príprave vyučovacej hodiny, k ničomu ho nezaväzuje.

Všetky časti učebného komplexu sú po obsahovej stránke spracované moderne s ohľadom na vek a schopnosti žiakov.

Ďalšou výhodou pre začiatočníkov je vhodne využitá slovenčina a ruština v rámci pokynov pri cvičeniach. Zohľadnený je aj kulturologický aspekt (podrobne sa ním zaoberáme v úvode aj v závere učebnice, tento aspekt je zabudovaný aj v textoch a cvičeniach v celej učebnici), ktorý je pri vyučovaní cudzieho jazyka veľmi dôležitý pre porozumenie a pochopenie národa, ktorého jazyk sa žiak učí. V cvičeniach sa porovnáva slovenská a ruská kultúra, a preto, aj keď je učebnica prekladom z poľštiny a češtiny, je vhodná aj pre slovenské vyučovacie prostredie.

Učebnicový komplex ECHO 2 je tiež členený na učebnicu a pracovný zošit pre žiaka, metodu pre učiteľa a on-line nahrávky pre počúvanie s porozumením. Učebnica obsahuje 7 lekcí, ktoré taktiež vychádzajú z platných pedagogických dokumentov a zo SERR pre cudzie jazyky – úroveň A1 – A2 (presnejšie delenie A1.2 a A2.1). Lekcie v ECHO 2 (tak ako v ECHO 1) obsahujú opakovacie hodiny s možnosťou samohodnotenia.

Texty v ECHO 2 sú dlhšie a náročnejšie ako v ECHO 1, čo zodpovedá vyššej úrovni ovládania jazyka – A2.1.

V pracovnom zošite v ECHO 1 aj v ECHO 2 je v závere zhrnuté gramatické učivo a nájdeme tu aj rusko-slovenský slovník.

Menšie nedostatky vidíme v niektorých faktoch, napríklad ruské písmo sa prezentuje ako azbuka, pričom ruskí jazykovedci v súčasnosti preferujú pojem cyrilika – pojem *azbuka* chápu ako ekvivalent nášho pojmu abeceda, nie ako typ grafického systému. Na 5. strane v ECHO 1

sa uvádza, že Rusko má 11 časových pásem, no od roku 2011 ich v Rusku existuje iba 9 (vydanie učebnice 2010). Na 14. strane v cvičení 196 sa uvádza porovnanie češtiny a ruštiny, inde sa porovnáva slovenčina s ruštinou, čo však nie je závažná chyba a učiteľ to môže aktualizovať a upraviť.

Učebnica ECHO 1 má 128, ECHO 2 108 farebných strán. Učebnice aj pracovné zošity majú odlahčenú spevnenú obálku. V učebnici sa nachádza multifunkčná obálka – okrem ochrany učebnice slúži aj ako záložka a na precvičovanie písanej formy cyriliky.

Učebnice sú bohato ilustrované kresbami a aj fotografiami, čo zvyšuje atraktivitu učebnice.

Obsah aj forma oboch učebníc ECHO 1 a ECHO 2 zodpovedá modernému spôsobu vyučovania, vychádza z reálnych situácií a pripravuje žiakov na komunikáciu a situácie, ktoré môžu zažiť počas stretnutí s rusky hovoriacimi alebo počas návštevy Ruskej federácie.

BPEMEHA

Učebnicový komplex **VREMENA** pochádza z autorského kolektívu Jelizaveta Chamrajeva, Elza Ivanova a Renata Broniarz (Poľsko), ktorý v preklade vydalo vydavateľstvo INFOA v Českej republike. Obsahuje učebnicu, pracovný zošit, metodickú príručku a audiovizuálne CD.

Výstupná úroveň je nasledovná: BPEMEHA 1 – A1, BPEMEHA 2 – A2, BPEMEHA 3 – B1. Zvukové nahrávky sú dostupné on-line (na stiahnutie: <http://www.ucebnice-infoa.sk/poslech-z-knih-online/>).

Učebnicový komplex **VREMENA** je určený pre 2. stupeň základných škôl, viacročné gymnáziá a stredné školy – Vremena 1 od 12 do 13 rokov (rozvrhnutie učiva na 60 hodín, podľa časovej dotácie v ročníku na 1 – 2 roky), Vremena 2 od 13 až 15 rokov (rozvrhnutie na 60 hodín, podľa časovej dotácie v ročníku na 1 – 2 roky), Vremena 3 od 14 až 16 rokov (rozvrh-

nutie učebnej látky na 60 hodín, podľa časovej dotácie v ročníku na 1 – 2 roky). Rozdelenie si prispôsobí škola podľa počtu hodín v učebnom pláne a podľa charakteru a úrovne zamerania, resp. či ide o 1. alebo 2. cudzí jazyk.

Učebnica VREMENA 1 je rozdelená do 10 lekcí a úvodu, ktorý uvedie žiakov do vyučovania ruštiny. Posledná lekcia je opakovacia. Na začiatku učebnice sa žiaci zoznámia so základnými údajmi o Rusku, t.j. faktami, mapou a osobnosťami, s ktorými sa postupne stretávajú v celom komplexe na všetkých úrovniach.

S ruským grafickým systémom sa žiaci zoznámia v 1. lekcii. Ďalšie lekcie prezentujú témy, ktoré zodpovedajú záujmom a komunikačným potrebám žiakov a ktoré vychádzajú zo základnej pedagogickej dokumentácie Štátneho vzdelávacieho programu a z dokumentu Rady Európy (Spoločného európskeho referenčného rámca pre cudzie jazyky – úroveň A1). V každej lekcii sa nachádzajú cvičenia na upevnenie učiva, ktoré pomôžu žiakom zhodnotiť úroveň dosiahnutých vedomostí a poukázať na to, čo vedia a čomu by sa ešte mali venovať.

V úvode lekcie nájdeme popis, čo sa žiak v lekcii naučí, čo hodnotíme veľmi kladne, pretože žiak pozná svoj cieľ. Veľmi pozitívne hodnotíme aj vstupnú stranu ku každej novej lekcii – farebné fotografie kultúrnych pamiatok, ktoré sa viažu k Rusku. Záver lekcie tvoria kontrolné úlohy, na ktoré by mal žiak odpovedať ústne, resp. písomne (podľa zadania).

Lekcie majú logické delenie, ktoré je označené piktogramami, čo uľahčuje orientáciu v učebnici. Niektoré cvičenia majú nielen grafickú, ale aj zvukovú podobu vo forme nahrávok, ktoré sú dostupné na internetovej stránke <http://www.ucebnice-infoa.sk/poslech-z-knih-online/>. Takisto je dostupný aj on-line prekladový slovník a ďalšie učebné materiály. Všetky materiály zverejnené na <http://www.ucebnice-infoa.sk/poslech-z-knih-online/> si môže pozrieť a stiahnuť nielen učiteľ, ale aj žiak či široká verejnosť.

Každá lekcia obsahuje aj súvislý východiskový text. Slovná tematická zásoba k nemu, ako aj k celej lekcii je opäť dostupná on-line na vyššie uvedenej internetovej stránke.

Súčasťou učebnice je aj gramatický aparát potrebný pre správne osvojenie si jazyka po audio-orálnej, kognitívnej, kulturologickej a najmä komunikačnej stránke.

Cvičenia, texty a úlohy v učebnici vychádzajú zo SEER pre úroveň A1 a považujeme ich za primerané veku žiakov.

V komplexe 1 (A1) chýba viac materiálu, ktorý je kulturologicky zameraný (najmä ruská ľudová slovesnosť, rozprávky, básničky, riekanky, pesničky a pod., ktoré majú zároveň paralelu aj so slovenskou literatúrou pre deti a mládež). Kulturologický materiál považujeme za veľmi dôležitý, pretože rozširuje duchovný priestor a vytvára priestor nielen pre výučbu cudzieho

jazyka, ale aj pre pochopenie určitých rozdielov v spôsobe myslenia či používania jazyka (lingvokultúry).

Keďže učebnica je prekladom z poľského a ruského vydania pre českého užívateľa, je vhodné prispôbiť preklad pre slovenského užívateľa lingvokultúre Slovenska, ako aj reálnemu životu (napríklad v 2. lekcii v cvičení 16 sa uvádza ako učebná pomôcka magnetofón, ktorý už dnešní školáci nepoužívajú, a tak by bolo vhodné zameniť ho za iný prístroj na prehrávanie zvuku, ktorý je moderný a používa sa bežne). V učebnici sa využíva prevažne nová moderná terminológia.

Učebnice využívajú farebné fotografie a kreslený ilustračný materiál, ktorý prispieva k jej atraktivnosti a modernosti.

Učebnica Vremena 2 je rozdelená do 13 lekcíí. Aj v tejto učebnici nájdeme témy, ktoré vychádzajú z dokumentu SEER. Vstupné ilustrácie k novým lekciami sú venované krásam prírody.

Za veľký prínos považujeme „moju encyklopédiu“, ktorá žiakov oboznamuje s rôznymi osobnosťami. Vytkli by sme azda len samotný výber osobností, napr. poľský lekár, autor esperanta Ludwik Zamenhof či ruský vedec Nikolaj Nikolajevič Miklucho-Maklaj sú nepochybne výraznými osobnosťami, no pre slovenského žiaka by sme zvolili z didaktického, výchovného a kognitívneho hľadiska podobný prístup ako autori pri výbere koncipovania „encyklopédie“ Leva Nikolajeviča Tolstého. Podľa nášho názoru je potrebné zaradiť do tohto učebného zdroja viac osobností z oblasti ruskej i slovenskej kultúry (literatúry, výtvarného umenia, hudby, divadla, filmu atď.) – či už do „encyklopédie“ alebo do textov na čítanie a počúvanie s porozumením. Takisto by sme umiestnili „moju encyklopédiu“ do každej kapitoly.

V 7. lekcii sa uvádzajú texty a názvy svetoznámych rozprávok.

Keďže sa žiak na hodinách ruského jazyka stretáva s ruskou kultúrou, je vhodné v učebnom zdroji uvádzať najmä ruské texty, príp. ruské ekvivalenty slovenských rozprávok.

Celkovo učebnica VREMENA 2 pôsobí veľmi sviežo a moderne.

Učebnica VREMENA 3 je rozdelená do 10 lekcíí. Svojou štruktúrou sa jej lekcie podobajú na lekcie v učebniciach VREMENA 1 a 2, takže tvoria jeden celok, v rámci ktorého žiak plynule špirálovo postupuje pri osvojovaní si ruského jazyka v celej jeho komplexnosti. Za veľké pozitívum považujeme vstup do každej novej lekcie v podobe celostranovej farebnej reprodukcie ruského výtvarného umenia a krátkeho exkurzu do umenia (autor a jeho výtvarné dielo) umiestneného do „mojej encyklopédie“. Takýto postup by sme zvolili aj u predošlých učebníc VREMENA 1 a 2.

V závere učebnice VREMENA 3 sa nachádza test na opakovanie. Takéto testy by mohli byť aj prvých 2 učebniciach.

Tak ako učebnica VREMENA 1 a 2, tak aj učebnica VREMENA 3 pôsobí po vizuálnej aj obsahovej stránke moderne. Poskytujú žiakovi nielen dostatok podnetov na učenie sa jazyka za účelom dorozumievania sa, ale aj pohľad na kultúru Ruska v porovnaní s Európou.

Pracovné zošity k učebniciam Vremena 1, 2 a 3, sú dvojfarebné, obsahujú cvičenia a úlohy spracované tak, aby sa precvičovalo učivo v rozsahu, v akom si ho osvojil žiak prostredníctvom tejto učebnice. Cvičenia a úlohy sú koncipované zaujímavo a hrove. V zošitoch síce nenájdeme kľúč správnych odpovedí, čo však nepovažujeme za chybu, pretože žiaci získavajú spätnú väzbu v rámci organizácie hodiny priamo na vyučovaní a takisto ich neláka nazeráť doň počas práce na cvičeniach a úlohách.

Metodika k učebniciam 1, 2, a 3 obsahuje materiály, ktoré učiteľom pomáhajú s prípravou vyučovacej hodiny (štruktúra učebnice VREMENA 1, 2, 3, komentáre k jej jednotlivým kapitolám, časové rozvrhnutie učiva a ciele, obsah predmetu ruský jazyk...).

Vzorový časový plán – tematický výchovno-vzdelávací plán, ktorý je uvedený v metodickej príručke k učebnici 1, 2 a aj 3, by mal byť prispôsobený slovenským pedagogickým dokumentom a aj zaužívanej odbornej terminológii. Mali by sa používať termíny – nie *časový plán*, ale *tematický výchovno-vzdelávací plán*, nie *študent*, ale *žiak*, nie *žiak dokáže* (resp. *zvládne*), ale *žiak vie*, nie *programový obsah*, ale *obsahový štandard*, nie *programové požiadavky*, ale *výkonový štandard*. Na Slovensku zatiaľ nemáme pre jazyky definované optimum a minimum v obsahovom štandarde, preto je nevhodné udávať *základné požiadavky a nadštandardné požiadavky*...

Veľmi vhodne je v Metodickej príručke 1 spracovaná kontrola a hodnotenie žiaka.

V Metodickej príručke 2 je poučný príklad na scenár vyučovacej hodiny, čo môže poslúžiť nielen začínajúcim učiteľom, ale aj skúseným pedagógom. Keďže osobný počítač a internet patria k neodmysliteľnému inventáru žiaka, pedagóga či školy, hodnotíme 8. kapitolu s názvom *Internet na hodinách ruského jazyka* v Metodickej príručke 2 veľmi kladne.

Informácie v tejto časti metodiky pomôžu učiteľovi orientovať sa pri vyhľadávaní informácií, materiálov, filmov, virtuálnych prehliadkach a pod., čím oživí a spestrí hodiny ruského jazyka. V Metodickej príručke 3 sa uvádzajú hodnotiace testy a kľúče k testu v metodike.

Metodika poskytuje učiteľovi postrehy, námety a možnosť variability a inšpirácie pri príprave na vyučovaciu hodinu, k ničomu ho však nezaväzuje.

Nahrávky textov rozvíjajú schopnosť počúvania s porozumením hovoreného slova a zároveň sú východiskom pre nácvik správnej artikulácie a intonácie. Nahrávky obsahujú aj fonetické cvičenia, úlohy na počúvanie s porozumením, jazykolamy, riekanky, básne a piesne.

Obsah aj forma učebníc, pracovného zošita a metodickej príručky VREMENA 1, 2 a 3 zodpovedajú modernému spôsobu vyučovania cudzích jazykov, vychádzajú z reálnych situácií a pripravujú žiakov na komunikáciu a situácie, ktoré môžu zažiť počas stretnutí s rusky hovoriacimi alebo pri návšteve Ruskej federácie.

Všetky časti učebného komplexu po obsahovej stránke sú spracované moderne a s ohľadom na vek a schopnosti žiakov.

Pre začiatočníkov je vhodne použitá slovenčina v pokynoch pri cvičeniach. Zohľadnený je aj kulturologický aspekt (tento aspekt je vhodne zabudovaný aj v textoch a cvičeniach v celom komplexe – v učebniciach aj pracovných zošitoch), ktorý je pri vyučovaní cudzieho jazyka veľmi dôležitý pre porozumenie a pochopenie národa, ktorého jazyk sa žiak učí. V cvičeniach je načrtnutá aj slovensko-ruská kultúrna paralela, a preto, aj keď je učebnica prekladom, je vhodná aj pre slovenské vyučovacie prostredie.

Celkovo prístup k osvojovaniu si ruského jazyka, výber textov a cvičení zodpovedá požiadavkám, ktoré vychádzajú z platných pedagogických dokumentov a zo SERR pre cudzie jazyky pre úroveň A1 až B1.

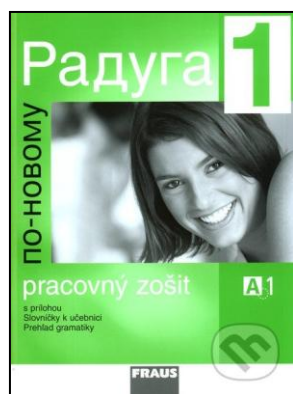
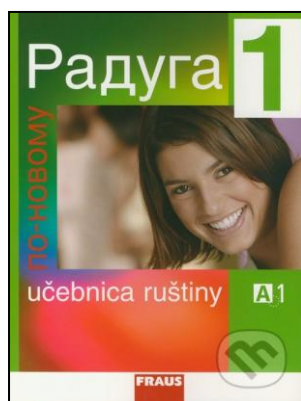
ПОЕХАЛИ

Učebnicový súbor ruského jazyka ПОЕХАЛИ zodpovedá požiadavkám SERR. Skladá sa zo 6 učebníc úrovne A1 až B2. Je určený žiakom základných a stredných škôl. Každú učebnicu dopĺňa pracovný zošit, metodická príručka pre učiteľa a zvuková nahrávka na CD a MG kazete. Autormi učebnicového komplexu sú Eibenová Klaudia, Liptáková Zuzana, Šaroach Jaroslav, Žofková Hana. Učebnice vyšli vo vydavateľstve Albra, SPL-Práce (Česká republika) v roku 2002.

Keďže tento komplex je už staršieho vydania a je všeobecne známy a používaný, podrobnejší popis neudávame.

2.3 Ponuka učebníc pre stredné školy

РАДУГА

Inovovaný učebný súbor RADUGA je určený na vyučovanie ruštiny na stredných školách a úroveň A1 aj na vyučovanie ruštiny ako 2. cudzieho jazyka na základných školách. Počíta sa tiež s možnosťou uplatnenia pri vysokoškolskom štúdiu nefilologických odborov a v jazykových kurzoch.

Učebnicový komplex vydalo vydavateľstvo Fraus v roku 2011 (Česká republika). Autori učebníc sú Stanislav Jelínek, Ljubov Fjodorovna Alexejeva, Radka Hříbková, Hana Žofková. Učebné zdroje Raduga 1 a Raduga 2 sú vydané aj v slovenskej verzii, ďalšie učebnice (Raduga 3-5) zatiaľ existujú iba v českej verzii. Každá učebnica (1 – 5) obsahuje aj pracovný zošit, príručku pre učiteľa a zvukovú nahrávku na CD.

Pre úroveň A1 sú určené učebnice Raduga 1 a Raduga 2, pre úroveň A2 Raduga 3 a Raduga 4, pre úroveň B1 je určená učebnica Raduga 5.

КЛАСС!

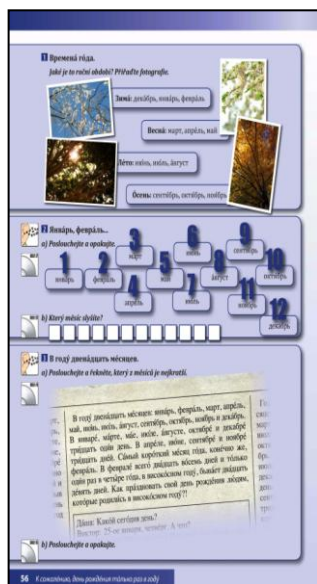

KLASS! je učebnicový komplex pre stredné školy. 3 učebnice sú rozvrhnuté na 4 roky pri časovej dotácii 2 – 3 hodiny týždenne a sú určené pre úroveň B1 SERR (minimálna úroveň pre maturitnú skúšku z ruského jazyka na stredných odborných školách). Učebnicový komplex (učebnica s integrovaným pracovným zošitom a audio CD) napí-

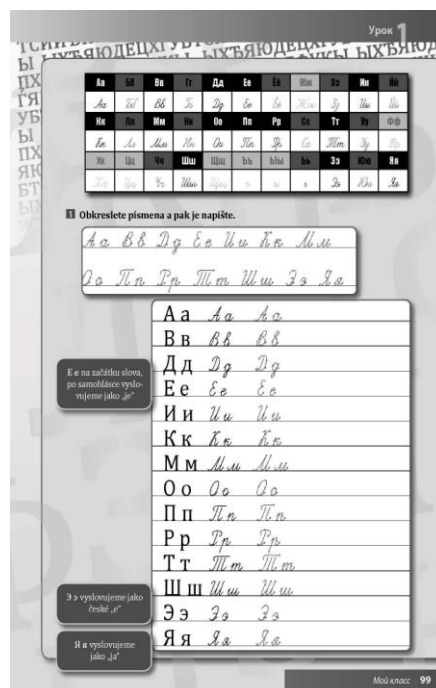
sali Natália Orlová, Marta Vágnerová, Miroslava Ko-

žušková a Oľga Kuželová. V každej učebnici sa nachádza

7 výukových a 2 opakovacie lekcie. V učebnici je použitá živá a súčasná ruština. Témy sú aktuálne, motivujúce a blízke mladým ľuďom. Učebnice sú atraktívne grafické spracovanie. Zvukové nahrávky na CD sú nahovorené rodnými Rusmi. Pracovné listy k učebnici je možné stiahnuť zdarma na www.vydavatelstvoklett.sk.

V každej lekcii sa nachádza vstupná strana s motivačnou fotografiou predstavujúca uvedenie do témy danej lekcie, zhrnutie jej komunikatívnych cieľov podporujúcich rovnomerný rozvoj všetkých rečových zručností v každej lekcii – počúvanie, rozprávanie, čítanie, písanie.

РУССКИЙ КЛАСС

Ide o učebnicový komplet pre základné školy, nižšie ročníky osemročných gymnázií alebo pre začiatocníkov na stredných školách.

Учебнику zostavil autorský kolektív Lilia Leonidovna Vochmina, Irina Aršakovna Osipova (vydavateľstvo Global plus s. r. o., Bratislava)

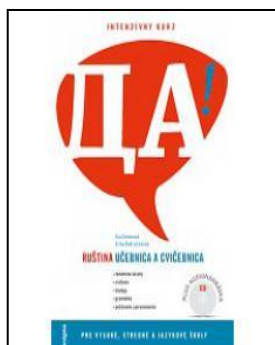
Komplet pozostáva z:

- učebnice **Русский класс**,
- pracovného zošita,
- zvukovej MP 3 nahrávky.

Učebnica je rozsiahla, má 279 strán. Pri jednohodinovej dotácii sa môže používať 4 roky (6. – 9. ročník ZŠ, resp. prvé 2 ročníky na SŠ alebo ako doplnková učebnica k učebnici Встречам с Россией). Učebnicový komplex nebol určený pre slovenské školy, v úlohách a cvičeniach nemá podporu v slovenských pokynoch. V učebnici sa nepočíta s predazbukovým obdobím.

Učebnicový komplet je založený na kulturologickom podklade – v každej lekcii sa žiak stretáva s ruskou kultúrou, s pohľadom do reálneho života v Rusku. Chýba tu však pohľad do slovenskej kultúry. Učebnica je rozdelená do 16 lekcii, ktoré vychádzajú z konverzačných tém SERR. Názvy lekcii sú poetické – ide o ustálené frazeologizmy – príslovia. Lekcie obsahujú **východiskový text**, ku ktorému sú určené cvičenia a slovník (autorky uvádzajú slovnú zásobu len v ruskom jazyku). V pracovnom zošite si žiaci precvičujú učivo. Ani v učebnici, ani v pracovnom zošite však nenájdeме kľúč so správnymi odpoveďami. V komplete sa takisto nenachádzajú ani testy na preverenie vedomostí. Nahrávky sú vo formáte MP3, dajú sa prehrať v PC, ako aj v CD prehrávači. Ku každej lekcii sú k dispozícii nahrávky textov a nahrávky k cvičeniam. Nahrávky majú vysokú kvalitu. Pracovný zošit pozostáva zo 16 lekcii a 135 čiernobielych strán. V každej lekcii sú cvičenia zamerané na samostatné precvičovanie učiva, ktoré je vysvetlené v učebnici.

Русский класс má logické členenie, v učebnici sú dostatočne zastúpené všetky zložky jazyka – čítanie, počúvanie, hovorenie, písanie, jazykové prostriedky. Obsahuje prehľadne spracované učivo jazykových prostriedkov – morfológiu, lexiku a syntax. Pôvodne sa malo z tejto učebnice vyučovať na hodinách ruštiny ako 1. jazyka. Je dobrým základom pre pokračovanie s ruským jazykom na strednej škole – kulturologický základ pre prácu s učebnicou pre SŠ **Встречи с Россией**.

ДА!

Učebnica ruského jazyka ДА! predstavuje intenzívny kurz s CD od autorského kolektívu Erika Ondrejčeková, Eva Dekanová. Vyšla vo vydavateľstve Enigma v Nitre v roku 2006.

Učebnica ruského jazyka je spracovaná na základe aktuálnych požia-

daviek slovenských stredných škôl. Na základe 4-ročného verifikovania učebnice v rôznych formách výučby bola prepracovaná, aktualizovaná a doplnená o nácvik písania, ktorý iniciovali používatelia učebnice.

Vychádza zo skutočnosti, že predpokladom a cieľom praktického osvojenia cudzieho jazyka je tvorivá komunikácia. Je adresovaná študentom vysokých škôl nefilologických odborov (manažment, žurnalistika, etnológia a i.), ďalej študentom odboru ruský jazyk a literatúra (učiteľské štúdium), študentom translatológie na VŠ, študentom gymnázií, stredných škôl, frekventantom kurzov ruského jazyka. Adresátom je začiatočník, mierne pokročilý, resp. pokročilý študent.

Keďže ide o kurz intenzívnej výučby aktivizujúci rozvíjanie rečovej kompetencie a intelektu žiaka, texty, dialógy a cvičenia sú zostavené tak, aby rozvíjali komunikatívnu aktivitu študentov. Dialógy (resp. polylógy) svojou štruktúrou a obsahom potenciujú osvojenie rečových situácií typických pre bežnú komunikáciu v pomerne krátkom čase (sú prepojené jednotným sujetom a rolami účastníkov komunikácie). Pri prezentácii a nácviku slovnej zásoby sa uplatňuje priama a prekladová metóda. Gramatické učivo je podávané v prehľadných tabuľkách, pričom sa využíva metóda postupnosti. Paradigmu jednotlivých slovných druhov prezentuje v modelových slovných spojeniach a vetách. Lexikálno-gramatické učivo sa aktivizuje a upevňuje v jazykovo-rečových a situačne orientovaných rečových cvičeniach. Adekvátne pozornosť sa venuje aj prekladovým cvičeniam.

Texty na doplnkové čítanie sú vysoko informatívne a zamerané na rozvíjanie rečových a intelektuálnych schopností študenta. Podľa zváženia učiteľa sa môžu využiť ako doplňujúci materiál na vyučovacej hodine alebo ich vyučujúci môže zadávať študentom ako samostatnú prácu.

Primárnym cieľom učebnice je formovanie rečovej kompetencie študentov, čím je podmienený aj výber typizovaných rečových situácií a zaradenie lingvistického, krajinovedného a kulturologického učiva.

Zostáva na učiteľovi, aby na vyučovacích hodinách vytvoril atmosféru stimulujúcu kreativitu a aktivitu študentov tak, aby cudzí jazyk nebol iba učebným predmetom, ale predovšetkým prostriedkom živých medziľudských kontaktov

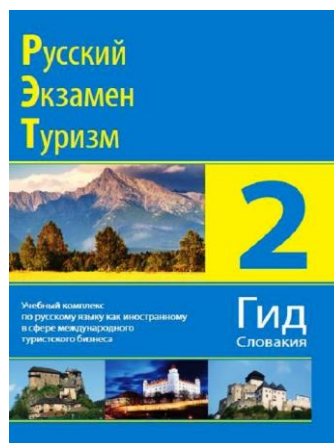
(<http://www.martinus.sk/?uItem=28223&z=heureka>).

РУССКИЙ ЭКЗАМЕН ТУРИЗМ

Nová fakultatívna učebnica ruského jazyka pre stredné odborné školy zamerané na obchod, podnikanie a cestovný ruch. V súčasnosti, keď sa ruský jazyk opäť dostáva do popredia záujmu školskej i laickej verejnosti, môžeme s potešením konštatovať, že na Slovensku bola vytvorená nová „národná“ učebnica ruského jazyka RUSSKIJ EKZAMEN TURIZM – 2 GID SLOVAKIA. Slovensko je iba 2. krajinou (po Čiernej Hore), ktorá disponuje takouto učebnicou. Učebnica bola vytvorená kolektívom autorov Oľga Králiková (Slovensko), L.B. Trušinová, T.G. Volkovová (Inštitút Puškina v Moskve) v roku 2013. Jej cieľom je rozvíjať profesionálne komunikačné zručnosti a spôsobilosti žiakov stredných škôl zameraných na propagáciu Slovenska z pozícií cestovného ruchu v ruskom jazyku. Učebnica je určená pre skupinu odborníkov ŠVP 63, pre úplné stredné odborné vzdelanie: manažment cestovného ruchu, služby a súkromné podnikanie – hotelierstvo, podnikanie v službách, cestovný ruch, hotelové akadémie. Učebnica prostredníctvom tematicky cieleného obsahu učiva umožňuje rozvíjať komunikačné témy a podtémy v súlade so vzdelávacími štandardami pre ruský jazyk na úrovni B1.

Ide predovšetkým o témy:

- človek a príroda;
- multikultúrna spoločnosť;
- doprava a cestovanie;
- obchod a služby;
- krajiny, mestá a miesta;
- krajina, jazyk ktorej sa učím;
- Slovensko.

Dominantnou témou výučby je Slovensko. Kniha je komfortným učebným materiálom, v ktorom učitelia nájdu všetko potrebné pre prípravu žiakov na ich budúcu profesionálnu činnosť v sfére medzinárodného cestovného ruchu v ruskom jazyku. Metodickú príručku v učebnici nahrádza 10 metodických pokynov, ktoré umožnia učiteľovi efektívnejšie využiť učebnicový komplex. Učebnica obsahuje 6 tematických blokov, v ktorých je rozpracovaných 18 zaujímavých tém o Slovensku – od všeobecnej, spoločensko-politickej charakteristiky cez prírodné osobitosti, kultúrne pamiatky, pamiatky UNESCO, historicky významné mestá (Kežmarok,

Levoča, Košice, Bratislava, Bardejov, Banská Štiavnica), kúpeľné mestá, národné parky, lyžiarske strediská až po významné mestá a miesta vytvorené človekom a prírodou.

Učebnica propaguje aj národné tradície, slovenskú kuchyňu, suveníry, festivaly a iné atraktívne podujatia na Slovensku, napr. Košice ako EHMK 2013. Niektoré témy sa venujú aj pochopeniu národnej mentalita Slovákov a slovensko-ruským vzťahom. Autori koncipovali texty ako autentické vystúpenia sprievodcu pred skupinou turistov na konkrétnu tému. Učiteľ ich môže využiť ako vzorové materiály a môže do ich štruktúry vkladať nový obsah. K textom o Slovensku sa tematicky viaže aj 18 textov o Rusku. Ich cieľom je upevniť lexiku a umožniť žiakom poznať kultúru krajiny, ktorej jazyk sa učia. Učiteľia nájdu v učebnici systém cvičení a úloh, ktoré špirálovito rozvíjajú hlavnú tému, upevňujú gramatické javy a umožňujú žiakom získať potrebné jazykové spôsobilosti. Súčasťou učebnice sú vzorové testy, kľúče k cvičeniam, prehľad gramatiky, slovník a nahrávky všetkých textov.

Odkazy a linky

Uvedené internetové odkazy a linky môžu pomôcť spestriť a doplniť učebný materiál v učebnici. Materiály sa môžu použiť v každej fáze vyučovacej hodiny. Prezentať ich môže učiteľ/žiak alebo môžu slúžiť na domácu prípravu (<http://tours.kremlin.ru/#/ru&3_4, <http://www.ru-expo.ru/panorama/?=frominfo>>).

ВСТРЕЧИ С РОССИЕЙ

Autorský kolektív Eva Kollárová, Ľudmila B. Trušinová. 1. vydanie pre 1. a 2. ročník vyšlo v SPN v roku 1996, pre 3. a 4. ročník vyšlo v SPN v roku 1998. Učebnica je určená pre stredné školy. 1. diel je vhodný pre stredné odborné školy (úroveň B1 podľa SERR) a celý komplet je určený pre gymnáziá (úroveň B2 podľa SERR). Pre stredné odborné školy je určená 1. časť (первых десять встреч)

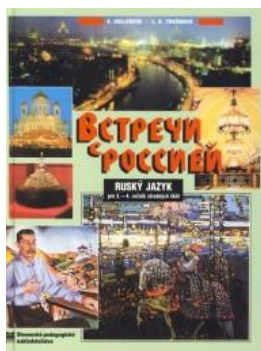
1. dielu učebnice (vhodná pre 1. a 2. Ročník) a 2. časť

(с одиннадцатой до двадцатой встречи) 1. dielu (pre 3. č 4. Ročník).

Požadovaná úroveň ovládania jazyka po absolvovaní učiva je B1. Je to jediná učebnica pre SŠ, ktorá je zadarmo distribuovaná do škôl.

Učebnicu je možné odporučiť aj študentom vysokých škôl, budúcim učiteľom ruského jazyka, ako aj poslucháčom – filológom.

V 1. učebnici je integrovaný pracovný zošit na nácvik ruskej azbuky.

Na konci učebnice nájdeme prehľadnú stručnú tabuľku s gramatikou ruského jazyka. Celý učebnicový komplex je založený na princípe vyučovania ruského jazyka «Язык через культуру, культуру через язык». Cvičenia, úlohy, texty sú prepojené nielen s jazykom či literatúrou, ale aj hudbou, filmom a výtvarným umením. Absolvent výučby bude vedieť konverzovať nielen na bežné témy, ale bude poznať aj kultúru a umenie svojej rodnej krajiny, príp. kultúru a umenie Ruska a iných krajín. Učebnica vyžaduje od učiteľa znalosti a orientáciu aj v oblasti estetiky.

Súčasťou učebnice sú aj doplnkové výučbové materiály, ktoré uvádzame nižšie.

Autorka Eva Kollárová pravidelne na rusistických stretnutiach informuje o doplnkovom metodickom materiáli k učebnici. Podrobnosti si môže učiteľ nájsť aj na oficiálnej stránke rusistov Slovenska (<www.ars.orava.sk>).

Učebnica spĺňa všetky požiadavky SERR.

Okrem integrovaného pracovného zošita jestvuje aj **externý pracovný zošit** k učebnici Встречи с Россией. Je k dispozícii aj v elektronickej podobe a učiteľ/žiaci si ho môžu stiahnuť a vytlačiť. Obsahuje úvodné pokyny a množstvo cvičení, ktoré nadväzujú na učivo z 1. dielu učebnice (prvých 10 kapitol). Výhodou tohto zošita je, že nepredstavuje pevnú súčasť učebného zdroja:

(<http://www.infovek.sk/predmety/rustina/ucebnice/vstreci_s_rossije%20.pdf>).

ОБСАН УЧЕБНИЦЕ ПРЕ 1. А 2. РОЧНИК СŠ

1 часть

Первая встреча
Здравствуй, Россия!
Марина Цветаева

Вторая встреча
Всё начинается с семьи
Никита Михалков

Третья встреча
Мы выбираем профессию
Владимир Высоцкий

Четвёртая встреча
Чего мы ждём от школы
Русские вундеркинды

Пятая встреча
По одежке встречают
С. И Е. Зайцевы

2 часть

Одиннадцатая встреча
Без прошлого нет будущего
Древняя Русь

Двенадцатая встреча
Санкт-Петербург
Век Петра I и М. Ломоносов

Тринадцатая встреча
Дом – лицо человека
А. С. Пушкин

Четырнадцатая встреча
Скажи мне, чем ты увлекаешься
М. Ю. Лермонтов

Пятнадцатая встреча
Праздники, ьрадиции, обычаи
Н. В. Гоголь

Шестая встреча
Мы - среди людей
Мая Плисецкая

Седьмая встреча
В гостях у музыки
Песня любви

Восьмая встреча
Человек, береги меня!
Михаил Пришвин

Девятая встреча
Мы шагаем по городу...
Константин Мельников

Десятая встреча
Быстрее, выше, сильнее
Эрнст Неизвестный

Шестнадцатая встреча
Путешествия и путешественники
Ф. М. Достоевский

Семнадцатая встреча
Чего нам не хватает на...
Л. Н. Толстой

Восемнадцатая встреча
Антон Павлович Чехов

Девятнадцатая встреча
Люди, годы, события XIX века
Интервью с учителем

Двадцатая встреча
Повторение – мать учения
Проверьте себя

OBSAH UČEBNICE PRE 3. A 4. ROČNÍK SŠ

1 часть

Первая встреча
Меценаты, спонсоры и рекламные
там-тамы

Вторая встреча
Искусство общения и общение
с искусством

Третья встреча
Лицом к лицу: Ученик и учитель,
отцы и дети

Четвёртая встреча
Мода на всё русское: «Русские
сезоны»
в Париже; Русская кухня

Пятая встреча
В мир науки и техники
я и ты – мы в пути

Шестая встреча
У театральной афиши

Седьмая встреча

2 часть

Одиннадцатая встреча
Стреляли пушки, но музы
не молчали

Двенадцатая встреча
Кино – его автор и зритель

Тринадцатая встреча
Русские лауреаты Нобелевской
премии по литературе

Четырнадцатая встреча
Космос – дверь во вселенную

Пятнадцатая встреча
Жизнь с голубым экраном

Шестнадцатая встреча
Бизнкс-контакт в
компьютерный
век

Семнадцатая встреча
День начинается с газеты

Перед нами Россия...
Восьмая встреча
Талант семьи, талант и семья
Девятая встреча
Литература и жизнь
Десятая встреча
Зачем нам нужны стихи?

Восемнадцатая встреча
Герои и “герои” нашего
времени
Девятнадцатая встреча
Россия не только с первого
взгляда

Odporúčaná literatúra k Vstrečam s Rusií a učebné pomôcky k nim:

Eva Kollárová. 2013. Hovory o kulturologickom smerovaní cudzojazyčnej edukácie ŠPÚ Bratislava, 2013, ISBN 978-80-89070-58-9.

Прохоров, Ю. Е. и коллектив. 2009. РОССИЯ. Большой лингвострановедческий словарь, Москва, 2009. ISBN 978-5-462-00590-93.

Нилова, Т. Стахорский, С. 2006. Популярная иллюстрированная энциклопедия. Русская культура, Москва, 2006. ISBN 5-9555-0280-7.

Воробьев, В. В. 2008. Лингвокультурология, Москва, 2008, ISBN 978-5-209-02717-15.

Ries, L., Kollárová, E. 2004. Svet cudzích jazykov dnes, Bratislava: 2004. ISBN 80-89 160-11-56.

Súbor príručiek. 2012. Давайте говорить правильно (Москва 2012).

Pomôcky k textom učebnice: zošit pre I. ročník.

SŠ CD room: úryvky z filmov, ktorým sa Vstreči s Rossijej venujú (Kavkazský zajatec...), Ruská hudba, Sochárstvo, Móda, Ester Šimerová- Martinčeková- žiačka Alexandry Exter.

Kollárová, E. 2008. Hovory so sebou a s vami o Vstrečach s Rossijej, Bratislava: 2008. ISBN 978- 80 8052-312-1.

Otvorenie Kremľa verejnosti 2013 <http://tours.kremlin.ru/#/ru&3_4>.

Наследники Льва Толстого ищут волонтеров для вычитки его 90-томника
<<http://ria.ru/culture/20130618/944035922.html>>.

<<http://www.youtube.com/watch?v=YhUuOYUeSww&list=PL5CA9A6A9BAF10D43>>
MOST NAD BEZDNOJ (1-12) – videoprogramom s Polinou Volkovou, ruskou kunsthistoričkou.

Obnovený Большой театр <http://www.mn.ru/files/bolshoi/tour_ru.html>.

Priestory Kreml'a <http://tours.kremlin.ru/#/ru&3_4>.

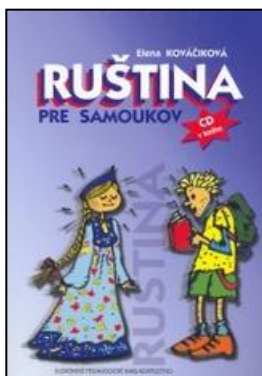
1. krátky film Jednorožec <http://www.youtube.com/watch?v=dCAs_CyopMQ> (Porcelain Revised Score).

Poznámka:

1. upozornenie pre učiteľov – rusistov, ktorí pracujú s učebnicou *Встречи с Россией*: učebnica sa digitalizuje.
2. na otázky k pomôckam odpovedá webmajster stránky ARS – Ing. Bc. J. Somora, j.somora@orava.sk.

2.4 Ponuka učebníc pre jazykové školy a pre samoukov

V jazykových školách a kurzoch sa môžu používať prakticky všetky hore uvedené učebnice a pomôcky, ktoré zodpovedajú veku a požadovanej úrovni ovládania jazyka. Špeciálne samoukom sú v súčasnosti venované 2 učebnice, ktoré zodpovedajú požiadavkám na vyučovanie ruského jazyka podľa SERR.

RUŠTINA PRE SAMOUKOV

Ruština pre samoukov s CD od autorky učebníc ruského jazyka pre základné školy Eleny Kováčikovej bola vydaná v SPN – Mladé letá v roku 2009.

Kniha Ruština pre samoukov + CD. Určená je všetkým žiakom, ktorí si chcú za krátky čas osvojiť základy ruského jazyka, a to hovorenie, počúvanie s porozumením, čítanie a písanie tak, aby sa do-

rozumeli v bežných situáciách spoločenského styku. Autorka rozdelila základné učivo do 16 osvedčených tém, ktoré obsahujú základné lexikálne a gramatické minimum. Samoštúdium

predpokladá aspoň elementárne jazykové znalosti z materinského jazyka a zručnosť pracovať s jazykovými pomôckami, ako sú tabuľky, slovník, zvuková nahrávka a kľúč k jazykovým cvičeniam. Ruština pre samoukov nás naučí s porozumením čítať ruský text, ústne sa vyjadrovať v jednotlivých vetách, vyjadriť súhlas, nesúhlas, pochybnosť, prosbu, názor, návrh a pod. Zvuková nahrávka ku knihe je dostupná na internetovej stránke <http://vydavatel.sk/kniha/rustina-pre-samoukov-cd>).

RUŠTINA PRE SAMOUKOV

Vydavateľstvo Belimex vydalo v roku 2006 učebnicu ruského jazyka pre samoukov od autorov Evy Kollárovej a Anatolija Berdičevského.

Ruština pre samoukov s podtitulom **Культура первых встреч** ponúka autentickú komunikáciu pre začiatočníkov v prostredí, ktoré vychádza v ústrety záujmu o ruský jazyk, krajinu a ľudí v nej. Prvé dotyky s azbukou poskytujú svojmu čitateľovi základnú výbavu na čítanie informačných tabúl, vývesiek, názvov obchodov, relácií i kultúrnych programov, ktoré ponúka život v tejto krajine, aby sa mohli neskôr realizovať vstupné rozhovory na letisku, v hoteli, v obchode, v divadle, na železničnej stanici, na návšteve u známych i s telefónnym slúchadlom v ruke. Sprievodná zvuková nahrávka predstavuje správnu zvukovú podobu uvádzaných stretnutí. Stručné gramatické tabuľky i situačný slovník napomáhajú prvým kontaktom s cudzím blízkym jazykom. Ruština pre samoukov má ambíciu byť užitočnou pomôckou pre každého, kto sa chce učiť hovoriť po rusky (<http://www.panorama.sk/sk/knihy/rustina-pre-samoukov/1232>).

*„Ked' myslíš na rok dopredu, zasad' ryžu,
ked' myslíš na desať rokov, zasad' jabloň,
ked' myslíš na sto rokov, vychovaj človeka.“*
Čínska múdrosť

3 Vyučovanie ruského jazyka s akcentom na rozvoj jazykovej a kulturologickej kompetencie učiteľa ruského jazyka v ZŠ a SŠ

Učebnica je základom a veľkým pomocníkom pri vyučovaní ruského jazyka. Učiteľ má tak-
tiež nezastupiteľnú funkciu, najmä v začiatkoch výučby jazyka, nakoľko pri ruskom jazyku je
dôležité zvládnuť nácvik ruskej abecedy.

Väčšina učebníc, ktoré sa u nás používajú, majú spracovanú metodiku, ako správne pracovať
s učebnicou, nahrávkou alebo pracovným zošitom. Väčšinou ide o všeobecné odporúčania,
ktoré sú na osoh najmä začínajúcim učiteľom a ktoré nemusia naplňať ambície každého učite-
ľa a zároveň nemusia platiť na každú triedu a každého žiaka. Odporúčané metódy vyučovania
cudzieho jazyka považujeme skôr za teoretické a učiteľ s nimi musí byť oboznámený a musí
ich dokonale ovládať, lebo na každej hodine sa môžu vyskytnúť situácie, na ktoré nebude
pripravený.

Dôležité je vedieť odpovedať na otázky, z akého dôvodu sa vlastne žiak učí cudzí jazyk,
a keď je už k štúdiu donútený okolnosťami, ktorý jazyk si vyberie, t. j. aká je jeho motivácia.
Pri malých deťoch o tom väčšinou rozhoduje rodič, jeho nadanie, možnosti školy... Pri star-
ších žiakoch rozhodujú rôzne vízie do budúcnosti (príprava na ďalšie štúdium, zamestnanie),
vzory (rodič, učiteľ, kamarát, vrcholový športovec, spevák...) alebo cesta „ľahšieho odporu“
(tendencia rozdeľovať jazyky na ľahšie a ťažšie). Jedno je však isté – každý žiak si vyberie
cudzí jazyk, ktorý sa nakoniec učí. Pedagóg v triede vyučuje rôznorodú skupinu žiakov, ktorú
má priviesť k úspešnému ovládaniu jazyka. Každý, kto sa učí alebo učil cudzí jazyk, vie,
že nie je možné naučiť sa jazyk iba v škole a musí absolvovať aj pravidelnú prípravu mimo
vyučovania, čo pre učiteľa paradoxne predstavuje tú najťažšiu prácu. Učiteľ má žiaka učiť,
nabudiť, motivovať tak, aby sa chcel dobrovoľne učiť aj mimo školy. Je všeobecne známe,
že s poznaním prichádza aj záujem. Žiak si má základné poznanie osvojiť na vyučovacej ho-
dine od učiteľa (pozor, nie učiteľ má naučiť žiaka, ale žiak sa má učiť od učiteľa!). Je maj-
strovstvom učiteľa, ak dokáže premeniť obyčajné slová, obrázky, cvičenia na niečo, čo sa

stane zaujímavým a zapamätateľným. Človek sa celý život stretáva s inými ľuďmi – súkromne, pracovne, náhodou... Ani pri najlepšej vôli si však nemôžeme zapamätať všetky mená či podrobnosti rozhovoru. Je však zaujímavé, že si pamätáme emócie, ktoré sme pri stretnutí alebo pri určitej situácii zažili. Z toho dôvodu by aj vyučovanie malo prebiehať ruka v ruku s emóciami (samozrejme nemusí ísť iba o pozitívne emócie, napr. smiech, radosť – žiaci sa predovšetkým vo vyšších ročníkoch SŠ môžu stretnúť aj s nepríjemnými emóciami, napr. strach o hrdinov vo filme, vcítenie sa do ich myslenia pred smrťou (Balada o siedmych obesených), posúdenie konania hrdinu/hrdinky v knihe Anna Kareninová, pochopenie významu farieb, a abstrakcie na obraze Výkrik...). S emóciami sa pracuje ľahšie, pokiaľ si učiteľ prizve na pomoc kultúru v celom jej diapazóne – literárne dielo, hudbu, výtvarné dielo, film... Za pomoci vnímania podstaty diela sa žiak naučí ovládať lexiku, paradigmu ohýbania slov, slovné a vetné konštrukcie...

Okrem „pasívneho“ vnímania a stotožňovania sa umeleckého diela prostredníctvom cudzieho jazyka, je dôležitý aj jeho osobný kontakt s dielom (popísať, čo vidí, cíti, čo si predstavuje, pýtať sa druhého, odpovedať na otázky, pretransformovať videné, počuté, byť účastníkom, samotným tvorcom nejakého príbehu/hry, spevákom, hudobníkom...).

Kultúra každého národa je bohatá a ponúka možnosti pre emotívne učenie sa cudzieho jazyka. Samozrejme, výučba by mala vždy prebiehať v komparácii s rodným jazykom a vlastnou kultúrou. Veľmi dobrý príklad nachádzame v učebniciach *Встречи с Россией* a *Русский экзамен – Туризм*.

Tento princíp vnesenia emócií, impresie a krásy môžeme (a musíme) použiť aj pri učení sa ruského jazyka od najútlejšieho veku. Na tento účel nám poslúžia hry, detské riekanky, básničky, pesničky a rozprávky.

Je vhodné, ak si deti v predazbukovom období vypočujú od učiteľa rozprávku *Теремок*.

Ekvivalent tejto rozprávky väčšina žiakov pozná zo škôlky alebo z domu z prekladu *Domček, domček, kto v tebe býva*. Samozrejme, aby deti niečomu porozumeli a zároveň sa niečo aj naučili, je potrebná pretextová príprava. Učiteľ má okrem textu pripravenú aj obrazovú prílohu, napr. jednotlivé postavy z rozprávky alebo dej rozprávky v obrázkoch. Učiteľ postupne ukazuje na obrázky, pripína ich na tabuľu, príp. ich premieta cez dataprojektor na interaktívnu tabuľu a hovorí, čo zobrazujú, pričom žiaci po ňom opakujú. Postupne učiteľ pridáva ďalšie slová, napr. Кто на этой картинке? Кто живёт в домике? Кто живёт в теремке? Potom pomaly prečíta rozprávku a počas čítania ukazuje na jednotlivé obrázky.

Konkrétne na túto rozprávku tematicky nadväzujú predchádzajúce vyučovacie hodiny,

na ktorých si žiaci osvojujú, kto má aké domáce zvieratko, ako sa povedia zvieratká po rusky (domáce aj divé), aké zvuky vydávajú tieto zvieratká atď. (Корова – му-му-му, лошадка – иго-го, курица – кудах-тах-тах, коза – ме-е-е, овечка – бе-е-е, кот – мяу-мяу, собака – гав-гав, петух – ку-ка-ре-ку, лягушка – ква-ква, муха – бз-бз...) Deti si ich môžu nakresliť (vymaľovať omaľovánku), a potom ich pomenovať a zahrať sa na dvor plný zvieratiek, ktoré vydávajú rôzne zvuky. Po takejto hodine môže nasledovať počúvanie rozprávky a prerozprávanie jej deja do slovenčiny. Zároveň deti spoznajú aj ďalšie zvieratká a novú lexiku.

ТЕРЕМОК

Русская народная сказка

Стоит в поле терем, теремок. Он не низок, не высок. Бежит мимо мышка-норушка. Увидела теремок, остановилась и спрашивает:

-Терем-теремок! Кто в тереме живет? Никого нет.

- Буду я тут жить.

Прискакала к теремку лягушка-квакушка и спрашивает:

-Терем-теремок! Кто в тереме живет?

-Я, мышка-норушка! А ты кто?

-А я лягушка-квакушка.

-Иди ко мне жить!

Стали они вместе жить. Бежит мимо зайчик-побегайчик. Остановился и спрашивает:

-Терем-теремок! Кто в тереме живет?

-Я, мышка-норушка!

-Я, лягушка-квакушка! А ты кто?

-А я зайчик-побегайчик.

-Иди к нам жить! Стали они вместе жить.

Идет лисичка-сестричка и спрашивает:

-Терем-теремок! Кто в тереме живет?

-Я, мышка-норушка.

-Я, лягушка-квакушка.

-Я, зайчик-побегайчик. А ты кто?

-А, я лисичка-сестричка.

-Иди к нам жить!

Стали они вместе жить.

Прибежал волк-серый бок, и спрашивает:

-Терем-теремок! Кто в тереме живет?

-Я, мышка-норушка.

-Я, лягушка-квакушка.

-Я, зайчик-побегайчик.

-Я, лисичка-сестричка. А ты кто?

-А я волк-серый бок.

-Иди к нам жить!

Стали они вместе жить. Вот они все в теремке живут, песни поют. Вдруг идет мимо медведь. Увидел медведь теремок, услышал песни, и заревел:

-Терем-теремок! Кто в тереме живет?

-Я, мышка-норушка.

-Я, лягушка-квакушка.

-Я, зайчик-побегайчик.

-Я, лисичка-сестричка.

-Я, волк-серый бок. А ты кто?

-А я медведь.

-Иди к нам жить!

Хотел медведь влезть в теремок, а теремок развалился, и все звери разбежались по лесу.

Ilustrácie: Bc. Róbert Bujnovský

Po vypočutí rozprávky si deti môžu neskôr pozrieť animovanú rozprávku *Теремок* a postupne si tak rozšíriť slovnú zásobu o tému bývania, domácich a divých zvierat a zároveň rozprávku zdramatizovať, pričom rozprávačom je učiteľ a repliky zvieratiek hovoria deti (<<https://www.youtube.com/watch?v=HAanEgR5SGY>>).

U starších žiakov na ZŠ alebo aj na SŠ môžeme zaviesť pri výučbe cudzieho jazyka hru, ktorá by mala byť podmienená vekom. Táto hra môže byť zameraná na krátke monológy, ktoré si žiaci pripravujú dopredu a zahrajú si na hodine nejakú rolu (napr. správy v televízii o niečom, čo poznajú, čo zažili alebo videli... (o prečítanej knihe, filme, o hudobnej skupine, o nejakom sviatku, obyčajoch...). K scénkam si môžu doniesť alebo zhotoviť aj rekvizity (napr. 2 deti držia pred hovoriacim žiakom rám z obrazu).

Ďalším podnetom na hru môže byť napríklad súťaženie v skupinách – asociogram, kde 2 skupiny v triede súťažia o to, ktorá z nich vymenuje viac asociácií na daný podnet (tému, výraz...).

Dialogická forma hrania roly je pre žiakov tiež veľmi zaujímavá. Žiaci predstavujú ľubovoľné postavy – napr. otca a syna, ktorý sa vrátil neskoro domov, riaditeľa a učiteľov na školskej porade, lekára a pacienta...

Inšpirácie na hru môžeme využiť aj pri cvičeniach v učebnici, aby sa neopakovali stále tie isté scenáre (práca s učebnicou a cvičeniami podľa pokynov). Kreatívny učiteľ využije už pripravené a dobre premyslené cvičenia a úlohy v učebnici, ale dá im nový rozmer – nabáda žiakov, aby boli aktívni, aby chceli pracovať, vymýšľať a tvoriť. Nie každé cvičenie sa musí vypracovávať presne podľa stanovených pokynov, učiteľ ho môže so žiakom zdramatizovať, pretransformovať (zmeniť žáner), prečítať iným hlasom, a tak jednoducho zmeniť stereotyp a pripraviť deťom na hodine zážitok.

Pre stredné školy môžu byť námety rovnaké, no sofistikovanejšie pripravené, aby sa posilňovala aj socializácia, empatia...

Sprievodcom učebnice *Встречи с Пьером* pre učiteľa by malo byť vzdelávanie a stretávanie sa s umením. Umenie podnecuje človeka k tomu, aby bol vnímavejší, rozhladenejší, múdrejší a empatickejší k druhému človeku. Učebnica je plná námetov a inšpirácií, závisí od učiteľa, akú formu si zvolí. Edukácia v širšom ponímaní by mala byť nadčasová a mala by formovať žiaka. „**Cudzí jazyk v našom ponímaní nie je teda cieľom, ale prostriedkom**“ (Ries, L. – Kollárová, E. Svět cizích jazyků/Svet cudzích jazykov dnes. 1. vydanie. Bratislava: Didaktis, 2004. ISBN 80-89160-11-5, s. 38).

ZÁVER

Ako sme už uviedli, učebnica tvorí základ pri školskej výučbe cudzích jazykov. Na našom knižnom trhu sa objavuje čoraz viac učebníc, ktoré je možné využívať v školách. V publikácii *Učebnica ruštiny. Čo s ňou?* sme poskytli čitateľovi stručný prehľad najčastejšie používaných učebníc v našich základných a stredných školách na hodinách ruského jazyka. Okrem týchto učebných zdrojov existuje na trhu množstvo učebníc, publikácií, ktoré sa špecializujú na počúvanie, čítanie s porozumením, rozvoj lexiky, gramatiku, prípravu na maturitnú skúšku, preklady, odbornú terminológiu a podobne.

Je veľmi ťažké orientovať sa v tejto oblasti a vybrať si pre svoju pedagogickú prácu tú správnu učebnicu, preto sme sa snažili uľahčiť rozhodovanie učiteľa tým, že sme v tejto publikácii posúdili jednotlivé učebnice, zhodnotili ich obsah, a to, čo od nich možno očakávať.

Žiaľ, ani tá najlepšia učebnica nemusí vyhovovať každému, pretože dokonalá učebnica neexistuje. Učiteľ je ten, kto vyberá učebnicu, z ktorej sa bude vyučovať a hľadá spôsoby realizácie cieľov edukácie za pomoci učebnice a metód vyučovania.

V publikácii sme načrtli niekoľko spôsobov, ako sa dá učebnicové učivo spestriť o zážitok, o impresiu momentu.

Všetkým učiteľom prajeme veľa úspechov a ich žiakom veľa pozitívnych zážitkov na hodinách ruského jazyka.

Zoznam bibliografických odkazov

- BERTO VÁ, J. a kol. 2011. Hravá ruština 5. Pracovný zošit pre 5. ročník ZŠ a gymnáziá. Košice: Taktik, 2011. ISBN 9788089530106.
- BERTO VÁ, J. a kol. 2011 Hravá ruština 6. Pracovný zošit pre 6. ročník ZŠ a gymnáziá. Košice: Taktik, 2011. ISBN 978-80-89530-09-0.
- BUTAŠOVÁ, A. a kol. 2007. Koncepcia vyučovania cudzích jazykov v základných a stredných školách. Bratislava: Štátny pedagogický ústav a Pedagogická fakulta Univerzity Komenského, 2007. ISBN 978-80-89225-31-6.
- EIBENOVÁ, K. a kol. 2002. Pojechali 1 – 6. Albra, SPL-Práce (Česká republika), 2002. ISBN 80-86287-58-0.
- GAWĘCKA-AJCHEL, B. 2010. Echo 1. Učebnica 2. stupňa ZŠ a nižších gymnázií. Dubnicko: Infoa, 2010. ISBN 978-80-72407-06-4.
- GAWĘCKA-AJCHEL, B. 2011. Echo 2. Učebnica 2. stupňa ZŠ a nižších gymnázií. Dubnicko: Infoa, 2011. ISBN 978-80-72407-09-5.
- GLEDOVÁ, V. 2012. Ruský jazyk – pracovný zošit pre 8. ročník ZŠ. Bratislava: SPN, 2012. ISBN 978-80-10-02346-2.
- GLEDOVÁ, V. 2005. Ruský jazyk – pracovný zošit pre 9. ročník ZŠ. Bratislava: SPN, 2005. ISBN 80-10-00313-1.
- GLEDOVÁ, V. 2006. Ruský jazyk pre 8. ročník základných škôl. Bratislava: SPN, 2006. 2. vydanie. ISBN 80-08-02895-5.
- GLEDOVÁ, V. 2013. Ruský jazyk pre 9. ročník základných škôl. Bratislava: SPN, 2013. ISBN 80-10-00313-1.
- CHAMRAJEVA, J. a kol. 2009. VREMENA 1. Učebnica pre 2. stupeň základných škôl, viac-ročné gymnáziá a stredné školy. Dubnicko: Infoa, 2009. ISBN 978-80-7240-740-8.
- CHAMRAJEVA, J. a kol. 2009. VREMENA 2. Učebnica pre 2. stupeň základných škôl, viac-ročné gymnáziá a stredné školy. Dubnicko: Infoa, 2009. ISBN 978-80-7240-677-7.
- CHAMRAJEVA, J. a kol. 2010. VREMENA 3. Učebnica pre 2. stupeň základných škôl, viac-ročné gymnáziá a stredné školy. Dubnicko: Infoa, 2010. ISBN 978-80-7240-727-9.
- JANCOVÁ, K. 2011. Hravá ruština 7. Pracovný zošit pre 7. ročník ZŠ a gymnáziá. Košice: Taktik, 2011. ISBN 978-80-895303-11.
- JELÍNEK, S. 2011. Raduga 1. Učebnica ruského jazyka pre stredné školy. Plzeň: Fraus, 2011. ISBN 978-80-7238-988-9.

- JELÍNEK, S. 2011. Raduga 2. Učebnica ruského jazyka pre stredné školy. Plzeň: Fraus, 2011. SBN 978-80-7238-373-3.
- JELÍNEK, S. 2009. Raduga 3. Učebnica ruského jazyka pre stredné školy. Plzeň: Fraus, 2009. ISBN 978-80-7238-772-4.
- JELÍNEK, S. 2010. Raduga 4. Učebnica ruského jazyka pre stredné školy. Plzeň: Fraus, 2010. ISBN 978-80-7238-947-6.
- JELÍNEK, S. 2011. Raduga 5. Učebnica ruského jazyka pre stredné školy. Plzeň: Fraus, 2011. ISBN 978-80-7238-953-7.
- KOLLÁROVÁ, E. a BERDIČEVSKIJ, A. 2010. Ruština pre samoukov. Bratislava: Eastone books, 2010. ISBN 978-80-81090-50-9.
- KOLLÁROVÁ, E., TRUŠINA, B. Ľ. 2009. Vstreči s Rossiej. Ruský jazyk pre 3. – 4. ročník stredných škôl. 2. vydanie. Bratislava: SPN, 2009. ISBN 978-80-10-01470-5.
- KOLLÁROVÁ, E., TRUŠINA, B. Ľ. 1996. Vstreči s Rossiej. Ruský jazyk pre 1. – 2. ročník stredných škôl. Bratislava: SPN, 1996. 1. vydanie. ISBN 80-08-00319-7.
- KOVÁČIKOVÁ, E., GLEDOVÁ, V. 2008. Ruský jazyk – pracovný zošit pre 5. ročník ZŠ. Bratislava: SPN, 2008. 8. vydanie. ISBN 978-80-10-02524-4.
- KOVÁČIKOVÁ, E., GLEDOVÁ, V. 2012. Ruský jazyk – pracovný zošit pre 6. ročník ZŠ. Bratislava: SPN, 2012. ISBN 978-80-10-02003-4.
- KOVÁČIKOVÁ, E., GLEDOVÁ, V. 2004. Ruský jazyk – pracovný zošit pre 7. ročník ZŠ. Bratislava: SPN, 2004. ISBN 978-80-10-02523-7.
- KOVÁČIKOVÁ, E., GLEDOVÁ, V. 2006. Ruský jazyk pre 5. ročník základných škôl. Bratislava: SPN, 2006. 4. vydanie. ISBN 80-10-00952-0.
- KOVÁČIKOVÁ, E., GLEDOVÁ, V. 2009. Ruský jazyk pre 6. ročník základných škôl. Bratislava: SPN, 2009. 4. vydanie. ISBN 978-80-10-01694-5.
- KOVÁČIKOVÁ, E., GLEDOVÁ, V. 1999. Ruský jazyk pre 7. ročník základných škôl. Bratislava: SPN, 1999. 1. vydanie. ISBN 80-08-02971-4.
- KOVÁČIKOVÁ, E. 2009. Ruština pre samoukov. Bratislava: SPN – Mladé letá, 2009. ISBN 80-10-00021-3.
- KRÁLIKOVÁ, O. a kol. 2013. RUSSKIJ EKZAMEN TURIZM – 2 GID SLOVAKIA. Učebnica ruského jazyka pre SŠ. Bratislava, 2013. . ISBN 978-80-971405-0-2.
- ONDREJČEKOVÁ, E. a kol. 2006. DA! Učebnica ruského jazyka pre SŠ a jazykové školy. Nitra: Enigma, 2006. ISBN 80-89132-30-8.
- ORLOVÁ, N. a kol. 2011. Klass 1. Učebnica ruského jazyka pre stredné školy. Praha : Klett, 2011. ISBN 978-80-7397-032-1.

ORLOVÁ, N. a kol. 2012. Klass 2. Učebnica ruského jazyka pre stredné školy. Praha: Klett, 2012. ISBN 978-80-7397-108-3.

ORLOVÁ, N. a kol. 2012. Klass 3. Učebnica RJ pre stredné školy. Praha: Klett, 2012. ISBN 978-80-7397-072-7.

KOLLÁROVÁ, E., RIES, L. 2004. Svět cizích jazyků/Svet cudzích jazykov dnes. 1. vydanie. Bratislava: Didaktis, 2004. ISBN 80-89160-11-5.

Spoločný európsky referenčný rámec pre jazyky, učenie sa, vyučovanie, hodnotenie. Bratislava: Štátny pedagogický ústav, 2006. ISBN 80-58756-93-5.

VOCHMINA, L. L. 2009. Russkij klass. Učebnica ruského jazyka pre ZŠ a SŠ. Russkij jazyk – Kursy. Bratislava: Global Plus, s.r.o., 2009. ISBN 978-80-8117-000-3.

ROHÁĽOVÁ, L. 2012. Pracovné listy k maturitným témam z ruského jazyka, 2. časť. Bratislava: Metodicko-pedagogické centrum, 2012.

SABOVÁ, V. 2012. Lingvokulturológia. Bratislava: Metodicko-pedagogické centrum, 2012.

<http://www.nucem.sk/documents//25/cielove_poziadavky_na_maturantov/cielove_poziadavky_od_2011_2012/rusky_jazyk_b1_cp.pdf>.

<http://www.nucem.sk/documents//25/cielove_poziadavky_na_maturantov/cielove_poziadavky_od_2011_2012/rusky_jazyk_b2_cp.pdf>.

<<http://sk.wikipedia.org/wiki/Hlaholika>>.

<<http://sk.wikipedia.org/wiki/Cyrilika>>.

<http://sk.wikipedia.org/wiki/Latinsk%C3%A9_p%C3%ADsmo>.

<<http://www.infovek.sk/predmety/rustina/index.php?k=27>>.

<<http://www.preskoly.sk/p/134813-rusky-jazyk-pre-5-rocnik-zs-pracovny-zosit/>>.

<<http://www.preskoly.sk/p/134811-rusky-jazyk-pre-6-rocnik-zs-pracovny-zosit/>>.

<<http://www.preskoly.sk/p/134814-rusky-jazyk-pre-7-rocnik-zs-pracovny-zosit/>>.

<<http://www.preskoly.sk/p/232641-rusky-jazyk-pre-8-rocnik-zs-pracovny-zosit/>>.

<<http://www.martinus.sk/?uItem=22676>>.

<<http://www.bux.sk/knihy/175136-rusky-jazyk-pre-9-roc-zs-prac-z.html>>.

<<http://www.martinus.sk/?uItem=92639>>.

<<http://www.martinus.sk/?uItem=111549>>.

<<http://www.preskoly.sk/p/246404-nastenna-tabula-ruska-abeceda-azbuka/>>.

<<http://www.pricemania.sk/katalog/rustina/hrava-rustina-pracovny-zosit-pre-5-rocnik-zs-a-gymnazia-5362432/>>.

<<http://www.preskoly.sk/p/145551-hrava-rustina-6/>>.

<<http://www.gorila.sk/product/402623>>.

<<http://www.ucebnice-infoa.sk/edice/echo/>>.

<<http://www.martinus.sk/seria/vremena/>>.

<<http://www.martinus.sk/?uItem=111443>>.

<<http://www.albionbooks.sk/produkty/brand/170/product/1653/rank/5/>>.

<<http://www.statpedu.sk/sk/Statny-vzdelavaci-program/Statny-vzdelavaci-program-pre-2-stupen-zakladnych-skol-ISCED-2/Jazyk-a-komunikacia.alej>>.

<[\[edu.sk/web/OPSOSO%20II.%20kolo%20vyzvy%20na%20poziciu%20Odborny%20poradca%20vo%20vzdelavani/OPS_Sabova%20Vjaceslava%20-%20Lingvokulturologia%20-%20Ucebna%20pomocka%20pre%20maturantov%20z%20Ruskeho%20jazyka%20uroven%20B1.pdf\]\(http://shared.mpc-edu.sk/web/OPSOSO%20II.%20kolo%20vyzvy%20na%20poziciu%20Odborny%20poradca%20vo%20vzdelavani/OPS_Sabova%20Vjaceslava%20-%20Lingvokulturologia%20-%20Ucebna%20pomocka%20pre%20maturantov%20z%20Ruskeho%20jazyka%20uroven%20B1.pdf\)>.](http://shared.mpc-</p></div><div data-bbox=)

<<http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/0/0f/Hlaholika.gif>>.

<<http://files.jazyky-individualne.cz/200000102-e744de83ee/azbuka.png>>.

Príloha č. 1

Príprava na vyučovaciu hodinu

Ročník: siedmy **Úroveň:** A1 - začiatčníci

Téma: **Rodina**

Téma vyučovacej hodiny: Rodina, vzťahy v rodine, povolania, rodinné zvyky a tradície

Typ vyučovacej hodiny: kombinovaný

Kognitívny cieľ: -vedieť základné údaje o sebe,

- pomenovať členov rodiny, ich povolania,
- vysvetliť vzťahy v rodine,
- osvojiť si novú slovnú zásobu,
- zostaviť svoj rodokmeň a životopis

Afektívny cieľ: - motivovať ku kladnému vzťahu k jazyku,

- pochopiť, aká je dôležitá rodina v živote človeka,
- viesť žiakov k pomoci v rodine

Psychomotorické ciele: - vytvoriť rodokmeň svojej rodiny,

- vytvoriť svoj životopis ruštine
- konverzovať na jednotlivé témy o rodine

Metódy: výklad, motivačný rozhovor, riadený rozhovor, konverzácia, rozprávanie, dialóg, práca s knihou, čítanie, práca s počítačom, práca so zdrojmi, práca s obrazovým materiálom, tvorba projektu

Organizačné formy: forma individuálnej práce, frontálna práca, využitie IKT, práca v dvojiciach, konverzácia

Didaktické zásady: uvedomelosť, zásada aktivity, primeranosti, názornosti

Príloha č. 2

Model vyučovacej hodiny s uplatnením vybranej súčasnej reality v jazykovej oblasti (autor: dr. D. Wiedermannová)

Typ školy: 8-ročné gymnázium.

Trieda: sexta A2/B1.

Tematický celok: stravovanie.

Výchovný cieľ: vedieť pracovať s textom, osvojiť si slovnú zásobu k téme „Блины“, vedieť použiť slovnú zásobu v monológu/dialógu.

Metódy a formy práce: individuálna, práca vo dvojiciach.

Učebné pomôcky: rusko-slovenský slovník, text „Блины“, obrazový materiál.

ANALÝZA VYUČOVACEJ HODINY

1/Úvodná motivácia (3 min.)

«Одни живут для того, чтобы есть, а другие едят, чтобы жить.»

Как это у вас?

Как часто и где вы питаетесь?

Какие завтраки бывают в вашей семье? Кто их готовит?

Какие блюда вы способны приготовить сами?

Уже вы когда-то слышали слово блины?

2/ Práca s textom „Блины“ (17 min.)

Блины

Блины – кулинарное изделие, приготавливаемое из жидкого теста, выливаемого на раскалённую сковороду; имеет круглую форму.

Блины, возможно, были первыми изделиями из муки и уходят корнями в доисторические времена. Их разновидности есть у всех народов, использующих в готовке муку: русские блины, французские (тонкие) блинчики (crêpes), китайские блинчики, палачинки, английские pancakes, индийская доса, эфиопская ынджера и другие.

Согласно В. Похлёбкину, традиционные русские блины всегда делались опарным способом (из дрожжевого теста, которое поднималось два или три раза).

Существует большое количество рецептов блинов. Основным принципом приготовления состоит в том, что жидкое тесто растекается по смазанной маслом или салом сковороде, образуя тонкий слой, который затем переворачивается и обжаривается со второй стороны. Блины обычно имеют круглую форму. Приготовление блинов – особое мастерство, приближающееся к искусству. Нужно знать, какое количество теста налить на сковороду и когда перевернуть блин, чтобы подвергнуть термической обработке его другую сторону. Блины должны получаться румяными, но в то же время не подгорать. Опытный повар может приготовить большое количество блинов за короткий срок.

В старину, пожалуй, никакое другое блюдо русской кухни не могло сравниться по популярности с блинами. Блин сопровождал человека всю жизнь – от рождения (роженицу кормили блином) и до самой смерти (обязательное блюдо во время поминальных обрядов). Никто не знает, когда блины впервые появились на нашем столе, но известно, что они были ритуальным блюдом еще у языческих славянских народов.

Самые разнообразные поверья и традиции связаны у русских людей с блинами. Но прежде всего, блины – обязательное угощение на масленицу, ставшее необходимым атрибутом весеннего праздника. Об этом напоминают многие пословицы и поговорки: «Как на масляной неделе в потолок блины летели», «Без блина не масляна», «На горках покататься, в блинах поваляться», «Не житье, а масленица», «Хоть с себя все заложить, а масленицу проводить».

Масленица, пожалуй, была самым веселым праздником в старину. Согласно легенде, Масленица родилась на Севере, отцом ее был Мороз. Однажды, в самое суровое и печальное время года человек заметил ее, прячущуюся за огромными сугробами, и призвал помочь людям, согреть и развеселить их. И Масленица пришла, но не той хрупкой девочкой, что пряталась в лесу, а здоровой ядреной бабой с жирными румяными щеками, коварными глазами, не с улыбкой на устах, а с хохотом. Она заставила человека забыть о зиме, разогрела кровь в его жилах, схватила за руки и пустилась с ним плясать до обморока.

Русский народ называл масленицу веселою, широкою, разгульною, честною тридцати братьев сестрою, сорока бабушек внучкой, трех матерей дочкой и т.д. Масленица была разгульным праздником. Праздник продолжался неделю, от этого в христианстве и название «последняя седмица» перед Великим Постом. В четверг начиналась „широкая масленица“. Праздновалась она очень шумно. В эти дни не было грехом: пить до перехоты, петь до насады, плясать до упаду.

3/ Práca vo dvojiciach (4 min.)

Žiak A pri čítaní 1. časti textu preloží slová :

- жидкое тесто, опарный способ, дрожжевое тесто, сковород, роженица.

Žiak B pri čítaní 2. časti textu preloží slová.

- разнообразные поверья, масленица, в потолок блины летели, плясать до обморока, петь до насады.

Potom si navzájom vysvetlia významy nových slov.

4/ Otázky k textu (kontrola čítania s porozumením) (4 min.)

- 1 У каких народов есть подобные изделия?
- 2 В чём состоит основной принцип пригитивления блинов?
- 3 Сколько лет блинам, как долго они уже известны?
- 4 Блины обязательным угощением на какой праздник?
- 3 Какие пословицы и поговорки связаны с масленицей?

5/ Tvorba dialógu (10 min.)

К вам пришёл в гости друг из России. Вас интересует, как готовят блины. Объясните ему, что у нас готовят „palacinky“, и с какой начинкой их можно есть. (Dvojice na tvorbu dialógu sa vytvoria podľa pokynov učiteľa tak, aby sa žiaci vo dvojiciach striedali).

6/ Prezentácia dialógu (6 min.): učiteľ vyberie 2 páry.

7/ Zadanie domácej úlohy (1 min.): porozprávať samostatne о „блинах.“

Príloha č. 3

Tematický celok: **СПОРТ.**

Téma: **ПОДВОДНОЕ ПЛАВАНИЕ – МОНОЛАСТА.**

Cieľová skupina: 4.ročník gymnázia (5-ročné štúdium), úroveň B1.

Predmet: ruský jazyk.

Zložka: jazyková.

Organizačné formy výučby: frontálna, kooperatívna forma výučby (práca vo dvojiciach – trojiciach) – prierezová téma; osobnostný a sociálny rozvoj žiaka; výučba v počítačovej učebni.

- Урок рассчитан на пару.

Vyučovacia hodina: kombinovaný typ vyučovacej hodiny.

Ciele vyučovacej hodiny a ich plnenie: informatívny cieľ.

- Výkon(vedomosti): žiak má popísať nový druh športu a jeho prejavy.
- Kvalita výkonu (zručnosti a návyky): žiak má použiť na opis druhu športu nové lexikálne jednotky (hovorenie-písanie).
- Podmienky výkonu (komunikácia): interakcia učiteľ – žiak, žiak – žiak.
- Formatívny cieľ: prečo je plávanie zdravé?
- Výhovný cieľ: utváranie postojov a hodnotovej orientácie (zdravie, voľný čas, prevzatie zodpovednosti za starostlivosť o seba).

Metódy a formy práce: vysvetlenie učiva, práca so žiakmi: formy práce – frontálne s celou skupinou.

Medzipredmetové vzťahy: telesná výchova, biológia, etická výchova.

Medzikultúrne vzťahy: Dánsko, Kodaň, literatúra, Hans Chriastian Andersen: Malá morská víla.

Prezentácia nového učiva: dialóg učiteľa so žiakmi s nadviazaním na už osvojené učivo, semantizácia v cudzom jazyku, forma otázok a odpovedí, lexikálne cvičenia.

Kontrola a hodnotenie žiakov: formou čítania s porozumením = sebahodnotenie.

Práca s učebnicou = pracovný list.

Práca s učebnými pomôckami a didaktickou technikou: názorná učebná pomôcka = videonahrávka = prezentácia nového druhu športu = fixácia novej lexiky.

Aktivita žiakov: sledovaná = pozitívne / negatívne hodnotenie.

ŠTRUKTÚRA HODINY

1. Organizačná časť: prezencia, zápis, oboznámenie žiakov s cieľom hodiny.

2. Kontrola domácej úlohy a preverovanie vedomostí: = prepojenie s novým učivom = opakovanie formou preberania nového materiálu.

Дайте характеристику ластунов используя при этом качества характера (используйте имя прилагательное в именительном падеже множественного числа – тичá /hlasná prá-ca)

Пример: дружба / дружеский / Ластуны дружеские спортсмены.

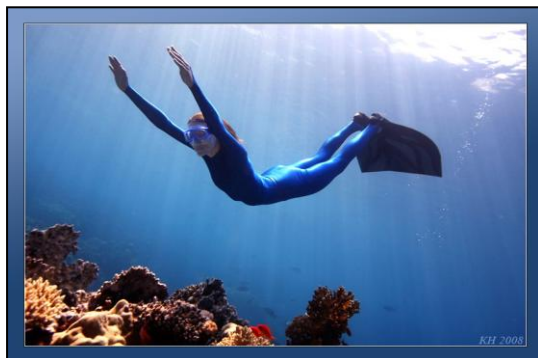
1. дисциплина.....
2. ответственность.....
3. терпеливость.....
4. воля.....
5. выдержка.....

3. Nový materiál: Подводники – ластуны

<https://www.youtube.com/watch?v=F4BgRIIF_9M>.

<http://www.youtube.com/watch?feature=player_detailpage&v=nbAU1GVmjgk#t=32>.

МОНОЛАСТА

Охарактеризуйте плавание в ластах. Используйте (выберите подходящие) выражения / слова / словосочетания в скобках. Отгадайте значение слов в скобках (посоветуйтесь со своим одноклассником по парте):

Пример:

1. водный / беговой вид спорта; почему?

а) вода.....Плавание в ластах водный вид спорта.

б) спортсмен, плавать, водная поверхность Спортсмены плавают подводной поверхностью.

2. зимний / летний вид спорта; почему?

а) год, бассейн.....

б) можно, заниматься

3. коллективный / индивидуальный вид спорта; почему?

а) один, количество спортсменов.....

б) один, пловец, ластун, водная дорожка

4. популярный / непопулярный вид спорта; почему?

а) все возрасты.....

б) город Томск, занимать, первый, позиция, по популярности, среди, другие виды спорта.....

5. любительский / профессиональный вид спорта; почему?

а) заниматься, кто угодно

б) зарплата, получать.....

6. для России успешный / неуспешный вид спорта; почему?

а) принять участие, чемпионат.....

б) чемпион мира, российский, количество чемпионов, бить все рекорды, бóльший, часть, весь, рекорд, на их счёту.....

Nová lexika:

дисциплинированный, ответственный, терпеливый, настойчивый, выдержанный, подводное плавание, плавание в ластах, ластун, моноласта, водный, беговой, водная

поверхность, годовой, заниматься, водная дорожка, все возрасты, занимать, первая позиция, любительский спорт, профессиональный спорт, кто угодно, зарплата, принять участие, чемпион мира, бить все рекорды, большой, весь, на их счёт

4. Kontrola a hodnotenie (sebahodnotenie) žiakov:

Дополните подходящие по содержанию слова:

Плавание в ластах достаточновид спорта. Спортсмен старается
разные дисциплиныв ластах. Ласты напоминают хвост русалки (хвост =
.....).

Движение плавания в ластах копирует передвижения Человек
работает.....подобно дельфину. при плавании в ластах практически
не работают. У ластунов развивается нижняя часть тела: ноги, бёдра и пресс.

Для этого спорта типична, она выше, чем в традиционном плавании
(разогнаться можно до 14 км/час).

«Родиной» плавания в ластах можно считать город Томск. Он занимает
.....по популярности среди других видов спорта.

15-ого июля 2013-ого года состоялась в городе Казаньпо плаванию в
ластах.

Количество ластунов – чемпионов мира среди остальных спортсменов России

Плавание в ластах получило в 1986-ом году официальноеМеждународного
олимпийского.....

преодолеть, моноласта, ногами, тяжёлый, руки, обутым, комитета, скорость, признание,
первые позиции, универсиада, бьёт все рекорды

5. Domáca úloha: Кто такие подводники – ластуны? (напишите, расскажите – коротко)

Autor: Mgr. H. Gradovová

Názov:	Učebnica ruštiny. Čo s ňou?
Autor:	Mgr. Alena Koroľová
Recenzenti:	PhDr. Viera Nižníková PhDr. Roman Kvapil, PhD.
Vydavateľ:	Metodicko-pedagogické centrum v Bratislave
Jazyková úprava:	Mgr. Daniela Bordášová
Vydanie:	1.
Rok vydania:	2014
Počet strán:	70
ISBN	978-80-565-0031-6